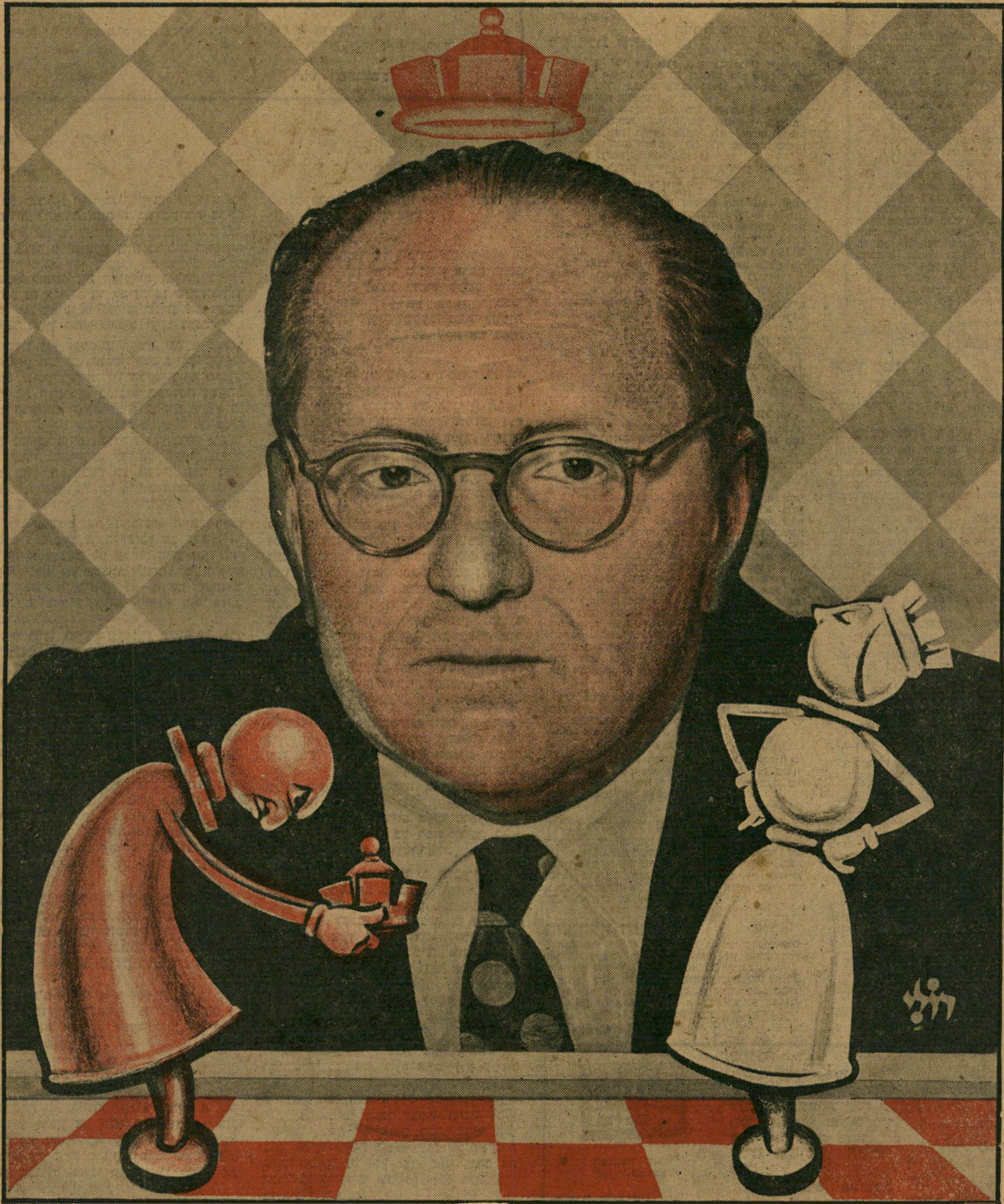

בלי מורא - בלי מטוא פנים

העולם

הזדה

השבועון המצויר לאינפורמציה

אמן שחמת צ'רניאק
במשחק מלכים. החייל הקטן מכריע

השבועון המצוייר לאיפורמציה

החוב נליספון 8, תל-אביב (ליר תיאטרון "א ה ל")
ת.ד. 138. מל. זמני 68785
מען המברקים: "עולמספוס"
מו"ל: העולם הזה בע"מ
מורסם:
דפוס: ישראל בע"מ ת"א.

ז'אנר יקר

מכתבים

מיבצע 50%

מצורף צ"ק על חשבון מינוי שנתי. הנני מקווה שהיענות החברה הטובה תהיה דומה.

סרן גרוען גרוען, צה"ל
מיבצע המישים אחוז הוא מאה אחוז. אם תצי ליתו להנשים את מפרותיו תשפרו את העיתון בי מאתים אחוז...

אלהיה חסין, תל-אביב
...פנייה כנה וישרה אל הקורא (שהוא) המשי ענת העיקרית של עיתון בלתי-תלוי כמו שלכם. אני מאחל לכם (ול) הצלחה במיבצע.

אפרים בן-צור, זדרה
אני אחת מאלה שחתמה על מינוי חדש. תודה עבור איגרת הפיס. אם אוכל, אחתום על עוד עשרה עיתונים.

יהודית שרון, תל-אביב

רק דלת אחת

...הידועה כי רק חלק קטן (מעובדי העירייה) קיבל את משכורת אפריל (העולם הזה 818) אינה מדויקת כלל. לפחות 92% קיבלו את משכורתם בתוך החדש שלאחריו.

יש רב או אין רב?
הכתבה על רב יוסף (העולם הזה 818) היתה על אותה רמת שהיו כל הכתבות שלפניה (טובה). אבל דבר לא אסחף לכם: שלא מצאתם לנכון לתת דרוש את סמלון האמיתיות...

יהודה חלפון, ירושלים
אוי ואבוי לפיתוח שלנו אם גם את הנספח והי עוסרות ויציאו את האדמה על-ידי נקרות.

מרסם שפיר, תל-אביב
הערכה כנה, של איש כנה האמין בדברים שהוא עושה. חבל רק שאלה הסוככים אותו אינם כמותו.

חיים שולמן, תל-אביב
פעם קיללנו ונדפסנו אותם, כשעמדנו בתור לקי בל את מנת הפילה. עכשיו אני שוב נמנסת ומק לית, על כי לא נשאר בתפקידו לדאוג כי שוב אוכל לעמוד בתור לקנות פילה, או כל דבר אחר. זוהי דעה של עקרת-בית.

צחק קריב, ראש עיריית ירושלים

הפצע ערבי
מה אנחנו מוצאים בכתבה על אום אל-פרי (העולם הזה 818)? הערבים המסכנים לא כרתו מן הארץ, הם אף לא מתנו, הם מצטערים שלא נהרנו, מכורתם היתה יקרה וזהם סרבו לנטשה והעירור ללבנון ודומת חלק מושבי הכפר, באו והתירו עם מפות שהוכנו במשרד. לערבים היתה זכות קניין חוקית על הרקע עליה ישבו: כיוון שכן, והפעול נגדם מעשי לחץ כמנסת החוק - ניתוק מים וכדו, הציעו להם לעבור, אבל הם העמידו נתיאם שלא ניתנו להתקבל. קציור: שמה. אינכם חושבים שבנאי החיים במקום החדש, ויהיה אשר יהיה, ועל על אלה שבאום-אל-פרי...?

הקול לא קול משה
בגילוי העולם הזה (818) הופיעו שתי ידיעות על יושא, שלא היו מרויקות. נאמר שם שההרואה על דור מרכוס היתה כמובן שליד משה ואין כל אמת בשמועה מורה זו. כמובן נאמר שבשיחה על ספר הפלמיטי אמיתי כי "זהו ספר רמיה", לא אמרתי כל דבר כזה.

ההמצאה הגדולה
האם ישן המניה בעת בדיקת הכתבה "הדרך שלי היתה צודקת" (העולם הזה 818) או שמא הפך הוא או מישהו אחר לשמות בקוראים?

מנגנון
כמה מפקידי משרד הפיי קוח הודיעו שהם מבקשים לעבור יחד עם דב יוסף ל משרד הפיתוח. במקום פקי חים, יהיו מעתה פתחים. בלש בשיכון הוות-קים

פסקו השבוע
אל תסתכל בקרחת אלא כמה שמתחת. (שיש קרחת על מוח חכם ובלורית מפוארת בראש מטומטם).

פסקו השבוע
זמר מתחיל מחפש בחורה מנורית לכל. 136* פיות עם זירה. - רצוי חרשת.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

לצאת...

נ' בנימין (יהושע התלמי) עורך

אני קורא את העולם הזה כשני רקים: רק באקראי ורק את המאמר המדויק... הכרתי כל שאר כאלו אינו קיים בש"בילי, ולא אוכל להניד עליו מסוב ועך רע. בימי ההתנגשות עם מוסקבה העירני אחד מבחירי סופרני על המאמר על משה שרת. קראתי כיוון על המאמר ומצאתי שהוא כמות מלאכת מחשבת. וראי אילו נמסרם מאמר זה חצי שנה לפני זה, היתה השיבות נדולה עוד יותר. כמו כן היה מורו של היה כל מתן עצה להבא, אך גם כמו שהוא היתה זאת ספרות נאה, בשלה ובבלתי רגילה. היה ברור לי, כי הוא לא נתחבר על-ידי יחיד, כי אם הוא עבודה צינית משותפת של אחרים. יחס רציני זה הוא בלתי תייר, והוא שעושה את המאמרים האלה לבעלי משקל חשוב היה גם המאמר על ישראל רוקח. לעומת זאת נרמא היה לי כי בנוגע לנרשום שוקן קלעלה האהבה משט את השורה. אני מעריך את האינפולמציה בנוגע למצ"ר רים ואת היום האנושי למיעוט הערבי. בקצרה: מכיוון שבקריאת העולם הזה אני מצמצמם מתוך הרגל והכרח בענייני אלו, לסיכך נוסח אני לחשוב את העיתון הזה לאחד הציניים ביותר במדינת ישראל. את כדבר כזה קרני לפנו שנים גם בנוגע לספרו של עורך העתון: הצד השני של המפצע, גם בספר זה ראיי חו רק את הצד הרציני שבו שהיה בו הרבה מן החורב. עד היום לא נודע ליני ערך חוש שעלה עליו מבחינה זו. אפשר שברור יראו אקדמוסללים כי עיני אחרים, אבל מה אפשר ואני יכול להניד רק מה שעניי רואת.

עניין קטן

לפני ימים אחדים שאל אותי אדם, ליד קריאת מאיר, אם יודע לי איפה בית סולי ההסתדרות. כחנתו היתה לבית פעילי ההסתדרות...

הראשון היה רביעי

במדור במדינה (העולם הזה 818) כתבתם: בי ראשית היותם על בעיות ההסתגנות עליו כדובר ראשון מטעם סיעת מפא"י הי"כ אליעזר ליבנה, ער כה היה הגואם הראשון, מטעם מפא"י, בכל יבונה חשוב, וכותם המוכרת של הנתיבים הרשי מים של המפלגה.

מי הנקודות

הגיע הזמן שעורך מדור הספורט יודע כי הכנסת כדור לפל מוכה את הכובעים הקולעים בשתי נכס דוד וכי 43 הנקודות לטובת נבחרת תל-אביב (העולם הזה 818) אינה הכנסת הכדור 43 פעם לתוך השל.

גזר דין מוות

בכתבה על הזוג רובינר (העולם הזה 818) קראתי דבר שעוץ אותי ביותר. כתבתם: "השופט היהודי פול בעון אחת לעבר הקריירה שלו, בעון השנייה לעבר חמנה הצטיישים ודן את הזוג למות".

עוד רוונה

במקרה קראתי על אישיותו הנחרת של השופט אירווינג קאופמן, בגלל קריירה לא יתרוץ שום שופט נורדיני מות על זוג נאשמים, ובפרט לא אדם כקאופמן. עלוכם לבקש ממנו אלפי סליחות.

הקורא ד. ב. צודק

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

הקורא ד. ב. צודק

הקורא ד. ב. צודק. עורך המדור 29 בסל.

השבועון המצוייר לאיפורמציה

אנא לא ריעה!

יָאוּר חֲדָשׁ עַל פְּרִשְׁת מִיזָאן

בגליון זה סוטה העולם הזה ממנהגן הקבוע ומוסר את עמודיו לאדם מחוץ למערכת הרוצה לפנות לקהל בעניין אנושי גדול. בחמשה עמודים אלה מתאר אליעזר בר-לב את פרשת ויקטור מיזאן ואת כל העובדות הח-דשות שגילה במשך חקירתו הארוכה. אין העולם הזה רוצה לקבוע מסמרות ביחס לעצם ההוכחות של המאמר. אולם הוא שוכנע כי הפרטים החדשים מחייבים דיון חדש בשאלות: האם ויקטור מיזאן הוא קרוב או רוצח?

מאת אליעזר בר-לב

רוצח נתפס! "מכצע הפשע המתועב בילדה רחל לוינ נמצא בבית-חולים לחולי-רוח" הכותרות השמנות זעקו מעל גבי עיתוני ערב חג השבועות. בכל מקום שקעו אנשים בקריאת החדשות המפליאות. בהתרגשות עצומה קניתי ערימה שלמה של עיתונים ובלעתי כל מלה. בשבילי לא היתה זו ידיעה סנסציונית סתם; היא נגעה לי הרבה יותר מאשר לקוראים אחרים. כי באותו רגע היתה בידי מעטפה עבה, מיועדת למשטרת ישראל. תוכן המכתב שבפנים המעטפה: ביטוי ההרגשה המעיקה כי המשטרה נואשה מלגלות את רוצח הילדה רחל לוינ, השלימה עם הרעיון שאין לה מה לעשות אלא לחכות עד אשר יפול עוד קרבן צעיר לרוצח המתועב.

לא היתה זו פניית הראשונה למשטרה בפרשה זו. כבר עם היוודע לי על מעצר חשוד בשם בן-ציון סמוכה, עולה חדש תושב שכונת שיך-מוניס, כתבתי אל ראש מחלקת החקירות במטה הארצי של המשטרה, סגן מפקח מחוזי אפרים הופשטר, הצעתי את שרותי, כאדם שעבד משך שנה באותו אזור כמורה לעברית ופעיל בענייני תרבות. עבודתי שם הפגישה אותי עם כל הסוגים של האוכלוסיה שבקרב העולים החדשים והייתי בטוח כי אוכל לעזור בידועות אלה למשטרה. אך המשטרה לא ענתה להצעתי. גם מכתב שני לא זכה לתשובה מהירה. עד אשר, יום אחד, צלצל הטלפון במשרדי וקול גבר שאל אם אפשר לראותני, בקשר עם פנייתי למשטרה בעניין רצח הילדה. קבעתי פגישה למחרת היום.

להצעת עזרה: תשובה שלילית

לפגישה הופיע מפקח ראשון זאב שטינברג, קצין ממטה מחוז תל-אביב, ובשיחה ארוכה גולל לפני את פרשת הרצח על כל פרטיה, תיאר לי את פעולות המשטרה ונסיונותיה לתפוס את הפושע. אולם בסוף נאלץ להודות כי המשטרה עמדה לפני כשלון: היא לא מצאה את האיש המבוקש ולא היתה עמה כל עצה כיצד למצוא אותו. רק גם יוכל להוציא אותנו ממצב קפאון זה, אמר.

אך הקצין הביע את נכונותו להביאני לכל המקומות בהם ארעו המעשים השונים של הפשע וגמחרת היום הובלתי עלידי סמל המטה שמחה שפילנר למקום מגוריהם של הילדה רחל לוינ ושל הילד יאיר בורשטיין, וכן למקום הפשע עצמו. לימי דוני כל פרט ופרט, הציגו לפני את המפתח השוודי, במיוחד את שלושת הסימנים החרוטים בו.

בשבת של חול המועד פסח יצאתי לסיור מיוחד משלי, בלחית בני אסף בן ה-17, ומשך יותר מחמש שעות תרתי ועברתי ברגל את כל האזור שמסביב למקום מגוריה של הילדה ושל מקום הפשע, ליד מעברת חיריה. למחרת הודעתי למטה המחוז שאם המשטרה מוכנה להשיג עבורי, אצל מנהל המתי לקה לעבודות ציבוריות, בה הנני עובד, חופשה של חודש ימים, הריני מוכן ומוזמן לעבוד כקצין-חינוך בישובי העולים החדשים באזור הפשע, והרגשת בטחון עמי שאני אצליח בפעולתי. על זאת קיבלתי תשובה שלילית מניה וביה, מתוך טענה שלרשות המשטרה עומדים מאות אנשים לכל פעולה שתירשם, גם לוו השצעתי אני.

במוסד לילדים, יושב הילד אכרמינו מיזאן. האם אביו רוצח? האם ישא כל ימיז את הכתם על שמו?

אליעזר בר-לב

בכלי חרסיה: צליל סדק

אולם מאז פנייתו עברו שבוע אחר שבוע מבלי שיבוא כל סימן על פעולה משטרית. בלבי התחלתי מתמרמר על חוסר-הפעולה של המשטרה — עד אשר קראתי את הידיעה על תפיסת האיש המבוקש. במיוחד הייתי נרעש למקרה שהיועץ המשפטי, חיים כהן, בכבודו ובעצמו, נטל את האחריות המלאה על שכמו להכריז בפני השופט ובמסיבת עיתונאים מיוחדת בבניין הכנסה, שויקטור מיוזאן הוא שרצח את הילדה.

לא היה בלבי כל ספק כי אכן מיוזאן הוא האיש המבוקש. הנימוקים והתיאורים של האיש התאימו התאמה מפליאה לאותו טיפוס שהצטייר במוחי כמסוגל להתעלל בילדה רכה ולרצחה. ואני תיקנתי בלבי את דברי הביקורת התרועמות שהבאתי נגד המשטרה; כמעט שהתביישתי על שהעזתי לחשוב את עצמי חכם ונריו מננה.

הפריצה הראשונה באמונתי באה כשחזרתי הביתה. בני סיפר לי כי בשיזור החדשות סופר שאשתי של ויקטור מיוזאן טענה כי בעלה היה עמה כל אותו יום הרצח בבית. היה זה כאילו נשמע צליל של איוה סדק בתוך מלי חרסיה מושלם. ברם, קיבלתי ידיעה זו בבת-צחוק ואמרתי לעצמי: הן אשת הפרוע אשה זו, וכי מה תאמר אם לא משהו לזכות? למחרת החג פירסמו העיתונים את הפרשה ביתר פירוט. רוב בני השאר קראתי כי אותה אשה הציגה יומן פרטי, כהוכחה על נכונות דבריה. נימוק נוסף את רק חיזוק מתר סברתי שהאשה עושה כל מאמץ כדי להציל את בעלה מתור צאת מעשיו. עמדתה נראתה לי כמעשה אוילי, העלול להטיל חשד גם עליה כי לא זו בלבד שבעלה עשה את המעשה, אלא שהיא היתה שותף בידיעה עליו, אולי אמן קצר אחרי שהוא נעשה.

גם העובדה שהזוג עזב את ביתו במחנה-ישראל למחרת יום הרצח נוסע עד קיבוץ עין-גב, נראתה כנסיון של אשה זו למלט את נפש בעלה מקרבת מקום הרצח.

„בעלי לא רצח את הילדה“

בכל זאת לא יכולתי להשתחרר מן ההרגשה המזוהה כי עלול להיות משהו בדבריה של האשה. בבואי הביתה, אחרי יום עבודתי במשרד, גברה איהמנוחה הפנימית עד כדי כך, שלמרות עייפותי ולמרות שחזרתי ואמרתי לעצמי שאין כל מקום לפיקפוקים ולספקות, לא יכולתי להרדם. קמתי ממיטתי וכמעט נגד רצוני ונגד הכרתי ירדתי עם ערב היום למחנה-ישראל. ללא תכלית ברורה דפקתי על החדר של שרה (גינה) מיוזאן בצריף מס' 178.

הופעתי בלבלי לגמרי את גינה מיוזאן. היא לא הבינה מדוע פונה אליה אדם שאינו לא עיתונאי, לא עורך-דין, לא חוקר והיא לא בעל כל מעמד צבאית אחר. היא ביקשה את תעודת הזהות שלי; אך לא היה בה שום דבר חוץ מהפרטים השיגורתיים שהעניו כי הגני בן-אדם — ותו לא. אמרתי לה שבאתי לברך ולבדוק את טענותיה ושאלו אמצאן נכונות אהיה מוכן לעזור לה ככל שאוכל, מבלי לבקש לא רק שכר אלא גם לא תודה עבור זה.

ראיתי לפני אשה צנומה, דקת-גו, נמוכת-קומה, חנינית ועדינה למדי. עד מהרה נכנסנו לפרטי הפרשה ומאופן די-בורה והתנהגותה החופשית והטבעית, עמדתי מיד על כך שאדם ישר וגלוי-לב לפני. הדבר הראשון שעניין אותי היה טיבם של היומנים שהיא נוהגת לרשום בהם קורות חייה היומיומיים ואשר הציגה למשטרה כהוכחה כי בעלה אמנם לא עזב את הבית באותו יום.

היא הראתה לי כמה מחברות דקות של בית-ספר, ש' דפיהן מכוסים כתב צרפתי צפוף. לא היו שום רוחים, שום סעיפים לא סימנה את המעבר מיום ליום. ביומן כזה, שהי' תכנעתי, אין כל אפשרות להוסיף משהו לאחר הכתיבה, מבלי שזה יתגלה.

כאשר שאלתי מה היתה הרישמה של היום הקריטי, הוא ה-14 בפברואר 1953, ענתה בפשטות: „רשמתי — עשינו הכנות לנסיעה לטבריה.“ ברשימה זו, ברור שהרושמת לא באה להוכיח שבעלה היה אותו יום בלי הפסק עמה ב' חדר ולא יצא, לשעה או שעותיים או יותר, את ביתם.

אילו חפצה גינה להציג ברשימה זו אליבי לטובת בע' לה היתה כותבת בפירוט שלא עזב את החדר אף לשעה אחת.

נמלאתי רגשות דרך-ארץ והערצה לגבי האשה הקטנה והחנינית. לא יכולתי גם שלא להעריך את אומץ רוחה ועמידתה בכבוד על טענתה האלה והאיתנה, עליה חזרה שוב

ורשו: „בעלי היה עמי כל אותו היום. בעלי לא רצח את הילדה.“

כתובות מתוך החשיכה

כאשר עזבתי את ביתי הודעתי כי ודאי אחזור כעבור שעה-שעתיים, אך שיחתנו נמשכה שעה אחרי שעה, מבלי שנרגיש בכך. כאשר הפסקנו, היה זה כבר קרוב לשתיים אחרי צהרי. אולם הפרטים שאספתי היו בעלי ערך מכריע. היא ספרה לי כי בבוקר אותה שבת, 14 בפברואר, עת שעסקו בהכנות לנסיעה למחרת היום לעין-גב, הביע ויקטור את רצונו לסור לכפר סלמה, להודיע על אצל מכרים על מקום המצאו ועל שלומו של אחיו מרקטו. לשם כך ניגש לאופניים הישנים שלו והחל בתיקונם.

היא טענה, ובצדק, שאילו חפצה לחפות על פשעים של בע' לה, לא היתה מדברת על נקודה זו, מכל מקום, לא יצאה הנסיעה על האופניים לופעל, מאחר שהיא דרשה ממנו להשאר בבית, לטפל בהכנות לנסיעה. ויקטור לא סיים את הטיפול באופ' ניו, החזירם למחסן. ביקשתי מנינה את כתבתו של אותו קרוב בכפר סלמה אולם היא לא יכלה לתת לי אותה.

בסוף השיחה הציצו לי גינה ואמה הלנה מיטה בחדר הסמוך לחדרן, בו התגורר קרוב-משפחה אחד של ויקטור, בשם מישל קרולה, אדם מוזר, טובל מליקויי-דיבור ומנדוני שיונה. איש מבודד זה לא היה מוכנס, כפי שהבנתי, לתוך חוג בני המשפחה הגרים באותה המעברה, וכפי הנראה עמד משך כל שיחתנו והקשיב לה מבחוץ.

כאשר שכבתי על מיטתי לידו ואמרתי לשקוע בשינה, החל קרולה, ששכב ליד הקיר מזויל, לגמגם כל מיני מלים בלתי מובנות עד שלא יכולתי לישון. במאמצים רבים הב' חנתי כי חזר שוב ושוב על טענתו כי עלי לסור לכפר סלמה ולראות שם איש בשם ארמנדו מיוזאן. הוא פרש בי שמותיהם של עוד שני אנשים, וציין את מקומות מגוריהם בעומרו עד כך כי חוברה לי לראות אותם. קפצתי מהמטה ורשמתי בהתרגשות את הכתובות ששמעתי מתוך החשכה. לא סיללתי באותו רגע על נסמרה לי אינפורמציה גורלית.

סימן אנושי גדול

דבר אחד היה ברור לי: גינה מיוזאן היתה גורם אשר לא רק שלא היה מקום לדול בו, כי אם לכבד אותו. לפי כך התלחמתי לפעול לטובתה עד הסוף. למחרת היום התקשרתי עם אחד האנשים שצוינו על-ידי מישל קרולה: דוד דרסא, תושב שכונת הקהילה, שם הכרתי את דודנו של ויקטור, בחור בן 18, בשם יוסף קרולה גייסתי מיד לפעולה.

אתו יצאתי בשבת בבוקר לכפר סלמה לרשותי עמד שם אחד בלבד: ארמנדו מיוזאן. דרכו הכרתי גם את אביו, דוד מיוזאן, מהנכבדים שבהודי מצרים, מי שהיה פעם מהג' של ויקטור, שאילו התחנך זה לבוא ולשאלו על אחיו מרקטו. הוא הודיע לי כנסיון של ויקטור לא הופיע בשבת הקריטית אצלם. התברר כי בסך הכל ביקר ויקטור אצל משפחה זו חודשים אחדים לפני יום השבת, וגם זאת בימי חול רגילים.

מסלמה יצאנו לעבר מקום הפשע ולקיבוץ אפעל. קרוב לחצות דפקתי על דלתו של אבי הילדה, אברהם לוי, משרת ביקורי זה, בלוי הצעיר יוסף, וציגו של רוצח הילדה, כביכול, היתה מיוחדת במינה. רציני לגייס את ההורים השכולים לעזור לנו בפעולתנו לטובת ויקטור.

היה זה מעמד מוזר ורבי-משמעות. שלושתנו ישבנו על אחת המיטות של בית לוי; האב מימיני, קרובו של ויקטור משמאלי (אמה של רחל לא היתה בבית). אברהם לויין הראה מיד הבנה ונכונות לתמוך ברעיוני, אם יתגלו ספקות באשמתו של ויקטור מיוזאן. יום ארוך, יגע ועשירי רשמים זה נגמר, איפוא, בסימן אנושי גדול.

„שמעון שמעון בעתודות“

אולם כל זה לא ענה עדיין על הדין: האם ויקטור מיוזאן רוצח או חף מפשע? ההכרעה נפלה ביום המחרת, ביום א', ה-24 במאי, בשעה שתיים אחרי צהות.

ביום זה, בערב, סרתי שוב לגינה מיוזאן לביורו מחדש של כל פרטי חייה, חיי בעלה והמאורעות שהיו כרוכים בי' פרשת האשמה נגדו. הבעייה המעיקה ביותר היתה כיצד לאמת אם טענת אשתו שהוא היה כל אותו יום וכל אותו ערב בבית, עד לכתם לישון.

לביטוס טענתה זו עמד לרשותה זוג ידידים שכנים, ג'ק רופא, יוצאי מצרים, מכובדים ובעלי מעמד לשעבר. הזוג הזה בילה עם ויקטור וגינה את השעות של אחר הצה' רים באותה שבת. בעדותם לפני המשטרה, באפרייל-מאי, היינו כחודשיים וחצי אחרי ליל הרצח. העריכו כשעת פרי' דתם ממשפחה מיוזאן את השעה שש וחצי בקירוב ואילו גינה, שנתקרה על-ידי המשטרה בנפרד, מסרה את השעה חמש, משעה זו והלאה לא היתה קיימת עוד, בראשונה, כל עדות מסייעת.

שעה זו, חמש אחר הצהריים, היתה כמובן, מאד נוחה למשטרה, כדי לבנות עליה את הטענה שלויקטור מיוזאן היה מספיק זמן לעלות על אופניו ולצאת, כביכול, לעבר סלמה — אלא שבדאי שינה את דעתו ובמקום לנסוע למכריו בסלמה, סטה מדרכו ליד הצטלבות הכבישים יהוד — רמת-גן, פנה משם לעבר שיכון מפרה, שם מצא את הילדה רחל לויין, חטפה ממקום מגוריה והובילה למקום הפשע.

בניגוד לשמועות שהופצו, לא מתו כל בני משפחת מיוזאן מחולות-רוח. מיוזאן שלוש שאלות נשואות ובריאות החיות במצרים.

אני מוכן להשבע!

שעת שובו של ויקטור מיוזאן ממעשה הרצח, כביכול, לא היתה מוגדרת ולא הוגבלה על-ידי עדויות אנשים אחרים. והנה אירע שתוך כדי שיחתי ארוכת-השעות עם גינה, פסקו לפתע דבריה וניכר היה שמשעה צף ועולה בזכרונה. עיניה ניבטו למשהו רחוק בנפיש, היא שקעה בהרהור מיו' חד, עד שהופיע חינך קל על פניה, ובבת-צחוק של שמחה פשעה בצעקה: „הו, עכשיו אני נזכרת... במוצאי שבת, בשעה שבע, שהינה בראדיו הקטן שלנו שידור שאנחנו אוהבים מאד. זה הערב הסכימי בשם: „שמעון שמעון בעתו-דוח“, בשפה הספנוילית. אני זוכרת את זה מצויין. היינו עסוקים שנינו, ויקטור ואני, בהכנות החפצים לקראת הנסיעה לטבריה. אני זוכרת שציפינו לדברי שמעון שמעון האהוב עלינו, לשמוע כמה יבדח אותנו הערב. ופתאום הוא הודיע לאשתו מרים שהוא מרגיש עייף וחלש ומציע לה שתצא עמו לחופשה.“

„היודעת את, אשתי“, אמר שמעון שמעון, „בואי וגסע מחר לבלות חופשתנו בטבריה, על חוף הכנרת היפה...“ כשאני שמעתי את הדברים צחקתי ואמרתי לויקטור: מה אתה אומר על זה? גם הם נוסעים מחר לטבריה! אחר כך ביקשתי ממנו: ויקטור, רוצ' מהר למשפחת רופא ואמרו להם לפתח את המקלט שלהם שימעו גם הם את השידור הזה! ויקטור הלך מיד אליהם. הוא חזר כעבור רגעים אחדים.“

פעולה בארבע לפנות בוקר

זאת היתה נקודת ההכרעה. ישבתי מול גינה, רכונ' אליה, בפנינת החדר וראיתי כיצד עולה זכרון נעלם. הודעתה זו של אשתי ויקטור על שעת המצאם יחד — שעה שבע של מוצאי שבת, 14 בפברואר 1953 — נתגלתה בפני בטבי' עיות ובספונטניות מלאה, ללא כל בקשה אחרי סימנים מיו' חדים, שעה ששוחנו על נושאים אחרים לגמרי. שמעתי את דבריה אלה, והרגשתי שכאן נפל דבר. ראיתי ושמעתי דברי אלוהים חיים. ברגע זה הוועזתי עד מעמקי נפשי, כי ב' רגע זה ידעתי ככל לבבי ונפשי: ויקטור מיוזאן לא רצח את הילדה רחל לויין. השעה השביעית בה הקשיב, יחד עם אשתו, לביחותיו של שמעון שמעון, היתה בדיוק אותה שעה בה הוביל הפרוע, האלמוני עדיין, את רחל לויין ל' מקום הפשע.

החשתי שעה קלה, אף היא החרישה; אחר-כך בררתי פרטים נוספים רבים ומגוונים ובשעה ארבע לפנות בוקר פתח' תי בפעולה הממשית הראשונה לשחרורו של ויקטור מיוזאן מאשמת רצח. כתבתי לגינה את מכתבה הראשון לראש מחלקת החקירות, הקצין הופשטר, בו אני מודיעה לו, וקובלת לפניו על התנהגותם הגסה של הוגי המשטרה, שעה שביקרה אצלם במטה המחוז כדי לברר פרטים על האשמת בעלה. בפגישה זו הטיחה בפניהם כי כל פעולתם נגד בעלה לא היתה אלא קומדיה. יחד עם זאת ביקשה שיחזירו לה היומנים שהוחרמו, דרשה גם את הרשות לבקר אצל בעלה.

ילדה או תרנגולת

נחזור, בקיצור, על טענת המשטרה להוכיח כביכול, שויקטור רצח את הילדה.

ויקטור השמיע, בבית חול-ירוח שאילו הוכנס כחבר קופת-חולים כזיר, חודש וחצי אחרי רצח הילדה, דברי הבלי ובלבול-ידעת, בתוכנם אמר שהוא חנק איזו ילדה. דב' איש אלה נרשמו על-ידי גליון נייר והוצגו לפני אשתו בשעת ביקורה הראשון, שבוע ימים אחרי הכנסו לבית החולים. לפי מיטב זכרונה, זהו תוכנם: „לקחתי ילדה על אופניים ברמת-גן. היא שרטה לי ביד. אני נקתייה. השלכתי אותה לתוך איוה נהר. הלכתי עם המשטרה והגדוני' לבקש את הרוצח, כדי שלא ידעו שאני הוא. נסענו לטבריה, רצ' תי להביא בזה כפרה עבור הילד שלי. אך אינני זוכר את היתה זו ילדה או תרנגולת.“ רופאי המוסד העירוני את תשומת לבו של המשטרה על החולה החדש הטוען כי חנק ילדה, שמא דבריו אינם רק דברי-הבל ורעות-רוח, אלא דבר של ממש קיים מאחוריהם. המשטרה נאחזה במציאה זאת. היא טוענת שויקטור הכיר את המפתח השודי שנמצא ליד גופת הילדה כמפתחו שלו. היא גם טוענת שמפתח זה זוהה כאחד מכלי העבודה של חברת אלקו, מקום עבודתו של בעבר של ויקטור. טענה נוספת היא, שויקטור מיוזאן הר' ליער את החוקרים לכל המקומות הקשורים עם מעשה הח' טיפרי, האונס והרצח של הילדה, בשיכון מפרה; במינה הח' שוכה ליד חיריה. המשטרה מסתמכת על השעה חמש כשעת הפרידה של הזוג רופא מחברתם של ויקטור וגינה. ברם, — לעדות האשה, כי גם אחרי כך היה ויקטור עמה בבית, אין המשטרה מוכנה לת אמון.

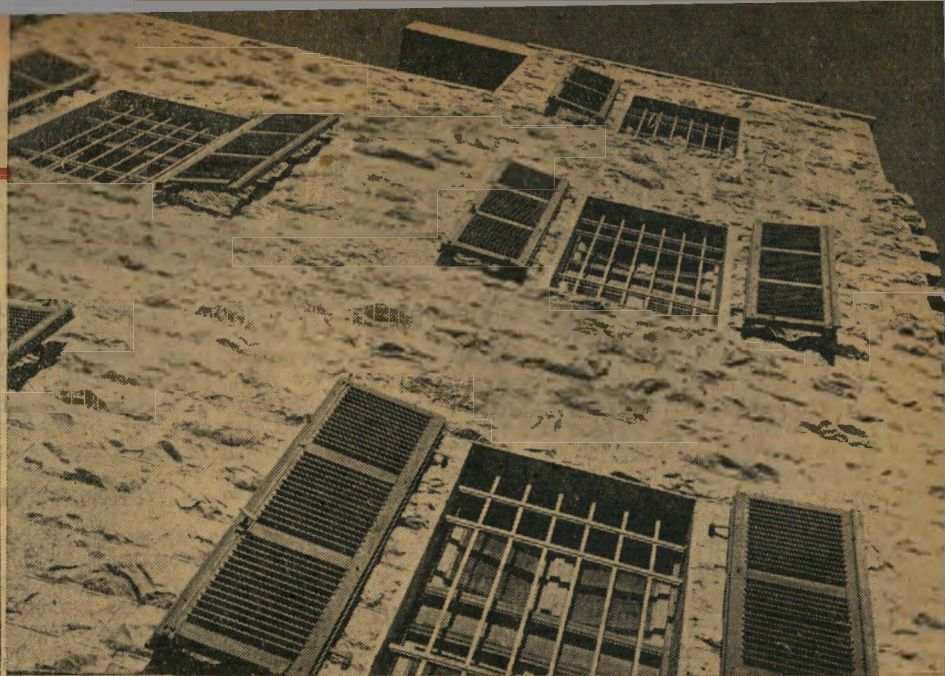
היועץ המשפטי של הממשלה, חיים פהן, שבחן את כל הנתונים האלה, ערוכים ומסודרים במיץ, בקו ומצא שויקטור אשם בפשע. יש לשער כי הד"ר צבי ויניק, מנהל המוסד בו נמצא מיוזאן, סמך את ידו על כל המקסמות, לקח על עצמו את האחריות המדעית להאשמה הכבדה.

הכל אתה שפיר, רק דבר אחד, צניע וקטן לכאורה, שכח כבוד היועץ המשפטי לעשות: להזמין אליו את הגב' רת מיוזאן ולשמוע מפיה, ולו במקצת, ממני מה ולמה היא טוע' נת שבעלה היה עמה בבית ולא יצא ממנו, גם בשעות בהן נרצחה הילדה.

ילד חולה וחוסר עבודה

כנגד סיפוריה של המשטרה, הגה סיפור המעשה כפי שהיה: ימים מספר לפני אותה שבת, הכניס הזוג מיוזאן את (המשך בעמוד 6)

"בעלי חף מפשע!"

מאת ר' הסורג'ים של בית החולים לחולי־רוח בירושלים יושבת הדמות שהסעידה את הארץ, ויקטור מיזאן, שהוכנס לשם בגלל מחלת רוח והואשם אחר־כך כאנס ורוצח. בצריף דל, במע־ברת מחנה ישראל, יושבת אשה צעירה ומלאת מרץ. נינה מיזאן, אשר כל מבוקשה הוא לזכות את בעלה מן האשמה שהוטלה עליו. "נכון" היא אומרת "בעלי חולה־רוח. אבל בגלל זה לא צריכים לעשות ממנו פושע!" נינה מיזאן טוענת כי בעלה לא יצא אותו מוצאי־שבת גורלי מפתח הצריף. הוא עסק בהכנות לנסיעה לטבריה שיצ־אה לפועל למחרת היום, לבקש רחמים מקבר הרמב"ם לילדם החולה ולחפש עבודה בעין־גב.

ה מ ש פ ח ה

החורים. אמו ואביו של ויקטור מיזאן ביום חתונתם, אחת מן התמונות הרבות שויקטור מזאן שמר עליהן.

הנשואין. תצלום הנישואין של ויקטור ונינה מיזאן. הם הכירו איש את רעהו בארץ, התאהבו, ונישאו כעבור זמן־מה.

הדודה. דודתו של ויקטור מיזאן, שרינה, יחד עם בעלה. היא אשר לקחה אותו לביתה כאשר נתינתם מהוריו.

המשטרה עשתה קומדיה!

נינה מיוזן

(המשך מעמוד 4)

ילדם החולה אברמינו בן השנתיים וחצי, למוסד תינוקות. עליידי כך נגול מן הווג סבל כבד שמירר את חייהם מאז היולד ילדם: אברמינו הקטן סבל מחולשת קיבה כרונית, דבר שלא איפשר לו להתפתח התפתחות נורמלית ולהביא שמחה להוריו. דבר זה גרם למריבות קשות יום יום, עד כדי קטטות ידיים. הימים המאושרים ביותר לכל אב ואם עם ילדם בראשית שנותיו, הפכו לזוג מיוזן לעיניו גיהינום ממש.

עם הכנסתו לבית-התינוקות, רוח להם מעט. הם יכלו לפנות לראות הפרנסה שהעיקי עליהם. כי ויקטור היה מחוסר-עבודה זה חודשים אחדים, אחרי שפוטרו ממקום עבוד דתו הקבוע בחברת אלקו, רמת-גן. ויקטור נזכר בתקופה הראשונה של חייו בארץ, אותה בילה בקיבוץ עין-גב, והווג החליט לנסוע שמה, לנסות שמה יוכל ויקטור להסתדר שוב בעבודה מתאימה.

בשעה שלוש וחצי אחרי הצהריים, נכנס אצלם הווג רופא. השכנים שמחו לראות את מיוזן ואשתו שקטים וטובים זה עם זה מאחר שלא פעם היו עדים למריבותיהם ונאלצו להתערב. כך בילו הארבעה כמה שעות בשיחה, שתו קפה בספלים קטנים, כשהגברים מעשנים סיגריות. הנשים נמנעו מלעשן, כדי לא לחלל את השבת לשם תענוג בלבד.

שידור מיוחד בספניולית

עובדה זו נתגלתה לי מחדש משיחתי עם הווג רופא. גיק רופא נזכר בה בנוכחותי ביתר פירוט — אולם בשעה שחקר עליידי המשטרה הודיע בפירוש שהוא ואשתו נפרדו מהווג מיוזן במוצאי שבת. וכסימן לכך ציין כי הוא ואשתו היו שם עד אשר ראו הנשים שכבר עברה השבת ומותר גם להן לעשן. שעה זו היתה, אפוא, שעת אחרי צאת הכוכב בים. הודת זו לא הובאה עליידי המשטרה לפני היועץ המשפטי. הוא שמע עליה בראשונה מפי, בעת פגישתי עמו. באותו חודש — בפברואר — טרם הונגה שיעון הקיץ והלוח של ה-14 בפברואר העיר כי יציאת השבת חלה בשעה 6.01. שני הווגים סיימו, אם כן, את בילויים, בעישון של הסיגריה הראשונה שלאחר שבת ובשנית ספל קפה אחרון. יוצא, אפוא, שהווג רופא עוב את חדר מיוזן בשעה שש ורבע בקירוב. ויקטור ואשתו נשארו בחדרם, וכעבור 45 דקות נשמע מתוך המקלט הפתוח קולו של שמעון שמעון.

כאשר שאלתי את הווג רופא אם אמנם הופיע ויקטור לפניו עם עוד אחרי שנפרדו ממנו בחדרו, ענו בחיוב: הוא הופיע אצלם, לבוש פיגמה, ביקש מהם להקשיב לתסכית. לא היתה זאת סתם בקשה, כיוון שהווג מיוזן ידע שאין ממנהגה של משפחת רופא להקשיב לשידורים בספניולית, בהעדיפה שידורים אחרים בלשון הערבית. לפיכך, יצא ויקטור להעיר להם על שידור מיוחד זה.

ביום חום חבריני, תוזה

למחרת יצאו ויקטור ונינה לדרום. בהגיעם לטבריה סרו לקבר הרמב"ם, שם ביקשו מהמשטרה רשות ללון ליד הקבר ולהתפלל למען בריאות ילדם. אחרי שהפקידו את חפציהם במקום, ירדו העיירה, בילו את היום בטבולים, דבר נדיר מאז בחיי המשפחה שלהם.

עם ערב חזרו לקבר, פרשו מזרונים ושמיכות, לקיים מנהג של בני עדתם, לחלות בכך את פני הקדוש למען יביא רפואה לאברמינו. למחרת נסעו לעין-גב. שם הסתדר ויקטור בעבודה כי-חשמלאי אצל הקבלן שהקים את האמפיתיאטרון במקום. נינה, אחרי ימים מספר, חזרה הביתה.

משך החודש שיקטור נשאר בעין-גב, והג לחזור מדי שבוע לביתה, פרט לשני ביקורים של אשתו בקיבוץ. ביקורה השני של נינה חל ב-13 במרס ופגישתם זו היתה בסימן קודר של סכסוך משפחתי. היתה קיימת אי-התאמה בין התכונות והאופי של בני הווג; ובפגישה זו התעורר שוב השאלה שחזרה לא אתה ביניהם: שאלת גירושין. אולם הפעם היה העניין כה רציני עד כי החליטו שיעשו עוד נסיון אחד, ואם לא ישתה, יתגרשו. שו. אכן ספק שהדבר זיכא את ויקטור, כי אהב מאד את אשתו וכל משאלת חייו היתה: חיי משפחה מאושרים. למחרת ליווה ויקטור את אשתו לתחנת האוטובוסים, אך במקום לחזור לעין-גב, החליט לבלות את היום בטבריה. הוא שוטט בעיר כדי לשנות הבוקר, ביום חום טברני, ללא כובע על ראשו. כלי לחסוך בכסף, הסתפק במעט לחם יבש שהביא עמו מהקיבוץ, בתוספת מנת פאלאפל שקנה בעיר.

אחרי הצהריים ניגש לבית קולנוע, ביקש מהסדרנים להרשות לו לראות את ההצגה בעמידה, במחיר מוזל, כי לא הפץ להוציא דמי ישיבה. ושם, לפני הכנסו להצגה, החלה תוזה ראשונה במערכת עצביו. לפתע הוא ראה חוץ: דודתו שריי נה, שהיתה לו במקום אב, לאחר שבשנתו השנייה של חייו התייתם מהוריו, הופיעה בפניו, בפנים מלאי חסד, ביקשה ממנו להרגיע את רוחו, הבטיחה לו אושר מעתה ואילך.

„אני נבוכ ומבולבל מאד.”

בערב שב ויקטור לקיבוץ, אך רוחו לא נרגעה. אישקט נפשי זה הלך וגבר ובשעה מאוחרת של אותו לילה החל בכתיבת מכתבו האחרון לפני היטרף דעתו עליו. במכתב זה ביטא את החרדה התהומית בפני הקללה שדבקה בבני משפחתו: מחלת העצבים התורשתית. הוא חש כאבים עזים בראשו, גופו רעד מקור; הוא הרגיש כאילו הוא כולו גוש קרח. בשולי המכתב, כלאחר יד, רשם: „אני נבוכ ומבולבל מאד, אני מפחד כי יקרה משהו עם מוחי, אני מקוה שלא יהיה שום דבר, אל תהיי בלתי-שקטה. סלחי לי על השורות האלה, לא ידעתי את אשר אני כותב; אני מת מרוב עיפות. לילה טוב.”

אך הלילה היה רחוק מלהיות טוב. מיוזן קם ממיטתו, נטל תורה את המכתב והוסיף כמה שורות. לבסוף כתב הערה „סודי את המכתב, הם סיפור חיינו.” מכתב זה הוא תעודה משכנעת המעידה בבירור מוחלט שהסימנים הראשונים של מחלת רוחו הופיעה אצל ויקטור ב-15 במרס 1953, היינו יותר מהודש אחרי ביצוע הרצח, אחרי הפסקה של יותר מ-12 שנה, אחר שנרפא ממנה בגיל ההתבגרות.

אדם יכול להיות בריא ושלם אפילו בשעות האחרונות לפני התחלת כל מחלה שהיא, ואם אדם היה בריא וחקין בגופו וברוחו לא פחות מחודש ימים לפני הרצח, מה טעם ראו ד"ר ויניק ועוזריו להרביק בקורבנם האוטולל את מחלתו חודש שלם לפני התחלתה האמיתית?

מעשה פגיעה יחיד

נדאה שויקטור מיוזן נאבק עם מחלתו משך כמה ימים אחרי תאריך המכתב. ידוע שביום חמישי, 19 במרס, הוא בא אל קברו של הרמב"ם, והביא תרנגול, כפרה לבנו החולה. כאשר הופיע, למחרת, בפתח ביתו במחנה ישראלי, עמד לפני נינה, אשתו, אדם חולה-רוח. אופי מחלתו התבטא בדבריה-פניו מסתוריים, אולם לא יודע אף מקרה אחי שהוא פגע בפגיעה ישירה בגוף הולדת. המקרה המיוחד שנודע ברבים, את תקף את אשתו כשידיו אוחזות בצוארה כאילו לתקנה, לא היה לאמיתו של דבר אלא חוליה נוספת בשרשרת הארוכה של מריבותיהם המשי-פחתיות.

נינה נהגה בו ככבן-חסות חולה אנוש, שיש לספל בו בהתאם למחלתו. היא לקחה אותו למרפאות ופעם אחת גם לתחנת המשטרה, ובכל מקום, ללא התחשבות שבעלה האומלל נקיים ועלול להפגע, אשר שמיעה גלוווח: „בעלי משוגע, איני יכולה לסבול עוד ממנו. קחו אותי בית-משוגעים!” ויקטור החריש והבליג. אך ערב אחד פרץ עליה בטענה: „מה את רוצה מחיי? למה את נוהגת בי כך. הגידי לי, מה את רוצה ממני, הגידי לי!” וכאן תקף אותה כאילו אמר לחנקה. זה היה מעשה הפגיעה היחיד שנתגלה בו, ועל זה כתב במכתב היודיו שלו בבית החולים. אכן, הוא חנק לידה אחת — אך שמה לא היה רחל לויק אלא שרה מיוזן. ורגש החרטה ונקיפת המצפון של האשה הכתיבו לו את המלים של היודיו. הם חזרו אליו ומהם דימה בנפשו כי אכן רוצה הוא. זה היה חלום שהלם — ולא מעשה בעליל.

בתוך עננים של חלום

מכתב היודיו הוא תעודה מופלאה אשר פסיכולוגים מנוסים ומעמיקים יכלו למצוא בה את המקורות הנפשיים שהביאו לכתיבתו. אולם אפילו סקירה ראשונה מגלה את כותבו כאדם מתהלך בתוך עננים של חלום, בו מופיעים רשמים שונים בעירוביה של רצונות שלא באו על סיפוקם, כבכל חלום.

גיכר מיד כי זהו אדם נגוע ברגשי נחיתות עמוקים, השואף להתבלט כאיש מעשים נועזים, אפילו פליליים. הר-שמים שקיבל מן הידיעות על רצח הילדה רחל לויק מדי-עיתונים שקרא בהיותו בעין-גב, השפיעו עליו השפעה עמוק ביותר והוא היה נוהג לדבר עליו ואף הזהיר אמהות שתשגתנה על ילדיהן בפני הרוצח האלמוני, כל עוד לא נתפס.

אולם כל פרטי העבירה הפלילית, שהוא מיחס אותה לעצמו בכתב היודיו, אין בהם ולא כלום עם הרצח של רחל לויק, פרט למלה „ילדה”, אשר לאופניים, עליהם רכב בחלון מו, הרי הם אותם האופניים אשר נינה אשתו מנעה ממנו מלרכב עליהם באותו 14 בפברואר, כשרצה לטור לסלמה. אגב, יש להעיר שויקטור מיוזן לא היה ממילא יוצא למסעו בשעת חשכה, מאחר שהאופניים חסרו כל מכשיר תאורה. אילו יצא לסלמה היה עושה זאת בשעות הבוקר, כפי שביקש

* רופאיו במצרים אף הרשו לו לשאת אשה אחר תקופה של עשר שנות בריאות. אולם הוא הסתיר את דבר מחלתו מאשתו, עד לפני לידת הבן.

אמנם לעשות. ואילו הרוצח האמיתי יצא עם טרפו בחשכת ליל.

אשר לפשע של ויקטור, שביצע אותו בחלומו, הרי כל אשר עשה, עשה לאשתו בלבד. הוא חנק, כידוע, את נינה, ואותה נינה היתה זאת שלא פעם שרטה את זרועו בצפורניה, באחת מהתקפותיה ההיסטריות שבו עליה אחרי שאברהם הקטן שוב ושוב הקיא או שלשל את מאכליו הרוצה. אז היתה נוהגת האם, שמחלת ילדה הטרופה את דעתה עליה, להכות בתנוק הפעוט, לנשכו ולשרטו. ויקטור לא יכול היה לשאת מראות מעשים אלה שחזרו כמעט מדי יום ואף הוא לא שלט ברוחו והיכה בידה של נינה. ובכך, זהו מקור השריטות ששרטה אותו אותה הילדה המזכרת בוידוי.

תרנגול ששמו אוסקר

עכשיו, להשכלת גופת הילדה לתוך הגנה. הרי אין ולא כלום עם השלכתה של גופת רחל לויק, זו הושלכה בגובה ניכר מעלה, אל ראשי שיחי צבר, לא למטה, לתוך איזה נהר. ובכל זאת ארע משהו דומה בחיי ויקטור: משהו מת והרוג הושלך אל תוך תעלת מים. המשהו הזה היה — תרנגול שנמצא בתוך תעלה מאחורי צריפו של ויקטור מיוזן. תרנגול זה הוחזק תקופה ארוכה בביתו של ויקטור, לא לשם אכילה, אלא כחיתוכיני אהובה על בני המשפחה כחתול או ככלב. אפילו שם ניתן לתרנגול זה: אוסקר.

ויקטור, שנטה למסורתיות, ראה בו יצור מחונן במעט רוח נבואה, ביקש למצוא בו סימנים שונים המעידים על מזל ילדו, אם יבטיח סוף טוב, או לאו. אפוא, איפוא, להבין לעצבות לבו כאשר תרנגולו היקר נמצא הרוג בתוך התעלה הקרובה, לאחר שנטרף עליידי תן שהפילו מפיו בעת שרץ עמו ונפל בעצמו לתוך תעלה. ובכך, „הילדה” הופיעה ה-פעם בצורת תרנגול.

ואשר ל„משטרה וגדנ”ע”, חוזר ויקטור בחלומו על שיחה שהיתה לו עם אשתו. בה אמר כי היה ברצון עוזר לשלטונות למצוא את הרוצח האמיתי. מעניין שהוא מעמיד את עצמו כגיבור בעל ערמה, האומר לרמות את המשטרה, למען לא תבין שאותו איש העוזר לה הוא הרוצח האמיתי.

מפתח שבא ב חובה

עתה נבוא למוצג אחר, המפורסם ביותר בכל הפרשה. המפתח השחדי. המשטרה טוענת שויקטור הכיר במפתח שנמצא ליד הגופה את המפתח שלו; כן טוענת היא כי מפתח זה הוא של בית-החרושת המוצרי חשמל אלקו. ויקטור מיוזן היה בתקופת החקירות המשטריות במצב נוח מאד לכל סוגסטיה ואין ברדיעתו יכול להכיר בכל החרו-דאות וההודעות מפי אדם סהרורי. בפגישה עם היועץ המשפטי טעניו בפניו ובפני 2 קצינים גבוהים שחשוד ממין זה יש לחקור אותו בכמה שלבים של מצבו החולני, ולא להסתמך על מה שיוצא — או מוצא — מפיו, בשלב הקשה ביותר של המחלה, בשעה שהוא מתהלך בתוך תלום אחד גדול.

כאשר ניגשתי אני, לבעייה, עבר בינתיים השלב הראשון. ויקטור נעזר מחלומו, למרות חולשת כוחו, ותשישות עצביו. הוא החל להבחין בדברים שהייתם; הוא נתפסת. לשאלתה של נינה בשעת ביקורו השני אצלו, אם יש בין כליו איזה מפתח שחדי, אמר: „הן, יש לי מפתח שחודי, אחד בלבד, והוא אינו זה שהמשטרה מצאה ליד גופת הילדה. מפתחי שלי בא לי אחרי שפחתי אותו מאחד מעובדי אלקו, וגם עליו שלוש סימנים, שונים מאלה של מפתח המשטרה.”

על נכונות דבריו של ויקטור מיוזן עמדתי אני עצמי עוד לפני שנשאל על כך. בשבת, 30 במאי, ערכתי חיפוש מדוקדק בין כלי העבודה שלו, בנוכחות שני עדים. במזודה קטנה, תחת ערימת חוטי חשמל גילתי מפתח שחודי משומש, מסומן בירוק-שחור-ירוק. הרגשנו שברגע זה נפל לידנו לא מפתח שחודי סתם, אלא המפתח שיפתח את דלת בית-מאסרו של ויקטור מיוזן.

אחרי מאמצים רבים גיליתי גם את בעל המפתח: המהנדס מרכוס, מעובדי אלקו. הוא אישר מיד שמפתח זה נעלם ממנו בימים בהם פוטר ויקטור מיוזן מעבודתו, משמע כי זהו המפתח שמיוזן הודה על שחיבתו.

מפתח זה הוא בעל שלושה צול, ואילו המפתח הפלילי הוא של ששה צול. כן יש עליו ציון מסחרי שונה מזה של מפתח המשטרה, שהיה מסומן בשלושה חריצים עשויים באבן משחת. טענתה של המשטרה כי מפתח זה הוא של חברת אלקו אינה נכונה. בין עובדי אלקו נמצא אמנם אחד העובדים הראשיים, מר ציפקין, המחויק בין כליו מפתח שחודי כדוגמתו של מפתח המשטרה, מסומן בשלושה חריצים אף הוא. אולם מפתח זה נמצא מאז ומתמיד בין כליו ולא יצא מרשותי. ציפקין אף הצהיר לפני המשטרה, ברירות, שמפתח, המפי-תח הפלילי, אינו מפתחו. סימני החרטה משמששים, אפוא, רק עובד אחד בלבד; הם סימנים אינדיבידואלים ואילו המפתחות הנמצאים במחסן הכללי של חברת אלקו אינם נושאים כל סימנים שהם.

מפתח של אנשי המשטרה, אינו, אם, כן, מפתח של חברת אלקו כלל ועיקר; הוא מפתחו של אדם אחר שאינו עובד בחברה זו. הוא של הרוצח האמיתי של רחל לויק.

(המשך מעמוד 14)

* בצרפתית, משמשת המלה „פול” (תרנגולת) גם במובן נערה, בשפת הרחוב.

המפתח

השוודי

אחד ממוצני ההר כחה העיקריים של המשטרה הוא מפי תח שוודי, בעל שלוד שה הריצים, שנמד צא ליד גופת הילדה, במקום הפשע. המשטרה סענה כי הוא שייך למיזאן, ברילב גילה את מפי תחו האמיתי של מי זאן (עם שלושה צב"עים) במזודה קט"נה בצריפו במחנה ישראל. מיזאן אישר את דבר ה מצאו ב"ביקור שנערך אצלנו.

המקרה

המיון

מימין נראה בר לב כשלידו אנשי ה" מחלקה הספניולית של קול ישראל, יצחק ב"רובי, נסים כהן, לילי מנחם. הוא ביקר אצלם כדי לחקור את ב"רובי, על שידור שעשה אותה שבת, בתפקיד שמעון שמעון, וא"שר בו הזכיר שמ"עון (ב"רובי) באור פן מקרי כי רצה לצאת לחופשה ב"ס" בריה — למרות ש"הדבר לא היה ר"שום בכתב"היד ה"אורגנילי של השי"דור. ב"רובי אישר כי היתה זו אימ"פרוביזציה רגעית.

היומן

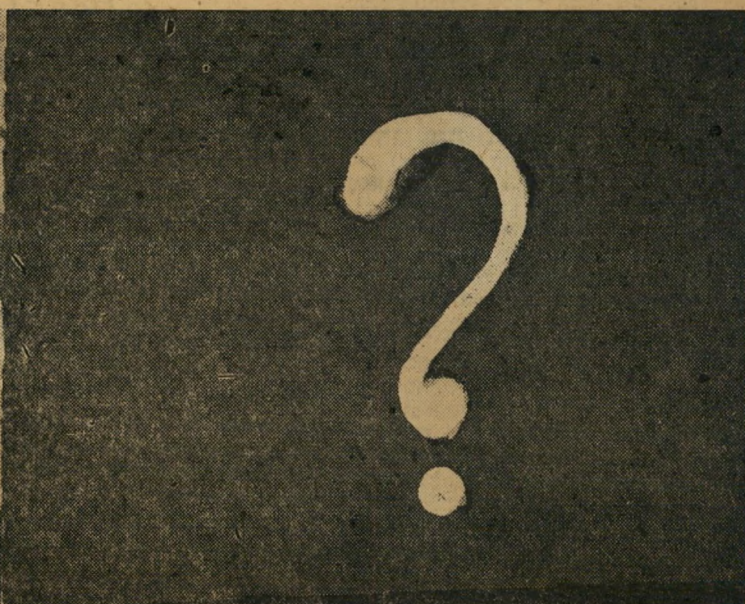
המסייע

מאז נישואיה נהגה נינה מיזאן לרשום את מאורעות יומיום ביומן קטן שניהלה. באחת המחברות ר"שום כי ביום הרצח עסקו בני הזוג מי"זאן בהכנותיהם לק"ראת נסיעה לסבריה. ברילב עבר בקפד"נות על כל היומנים והמכתבים שבבית מיזאן, בבקשו פר"סים חדשים על ה"מקריאתם שוכנע כי הפרטים על ההכנות לנסיעה לא הוכנסו כנסיון ליצור את האליבי.

אליעזר ברילב יוצא לחקירה

סימן-השאלה הגדול. בחייו הפרטיים אליעזר ברילב (למעלה) הוא פקיד במחלקת העבודות הציבוריות של המשלה. הוא לא הכיר את משפחת מיזאן לפני שנודע לו על הפרשה מתוך העיתונות, אך לאחר פגישה עם נינה מיזאן החליט להעמיד את עצמו לשרותה, להוכיח כ בעלה אמנם חף מן הפשע אשר יוחס לו. בתמונה למטה: אחת הסצינות שהוא הרכיב מחדש, בחפשו אחר הוכחות. בתמונה נראית נינה מיזאן, משמאל, בחברת שכניה רוז וג'ק רופא, באותו מצב אשר בו ישבו ביום השבת הגורלי של רצח הילדה. סימן השאלה הגדול מסמן את מקום ויקסור מיזאן באותה שעה. אם לא היה, היכן היה?

העם

מביאליק עד טאפט

כוב טאפט אינו יודע מי זה חיים נחמן ביאליק. חיים נחמן ביאליק לא ידע מי זה הסינאטור בוב טאפט. קשה לתאר שני אנשי שים יותר רחוקים זה מזה. אולם יש ביניהם קשר חשוב מאד: את הפרק האחרון בתולדות העם היהודי אפשר היה להכתיב בכ"ו דת "מביאליק עד טאפט".

סבוב שלום. ביאליק, שחלואו השבוע 19 שנים למותו, היה היהודי שמחפץ במלים מ"ז ועוצות את קיומו העלוב של עם שחי על שונור בגטו, בנה את ביתו על חול. איתו התחיל הפרק החדש: יהודים שזועזעו מדברי, עלו לארץ, הקימו משקים ובתי-חרושת, פרצו אל חיי היצירה והבניין.

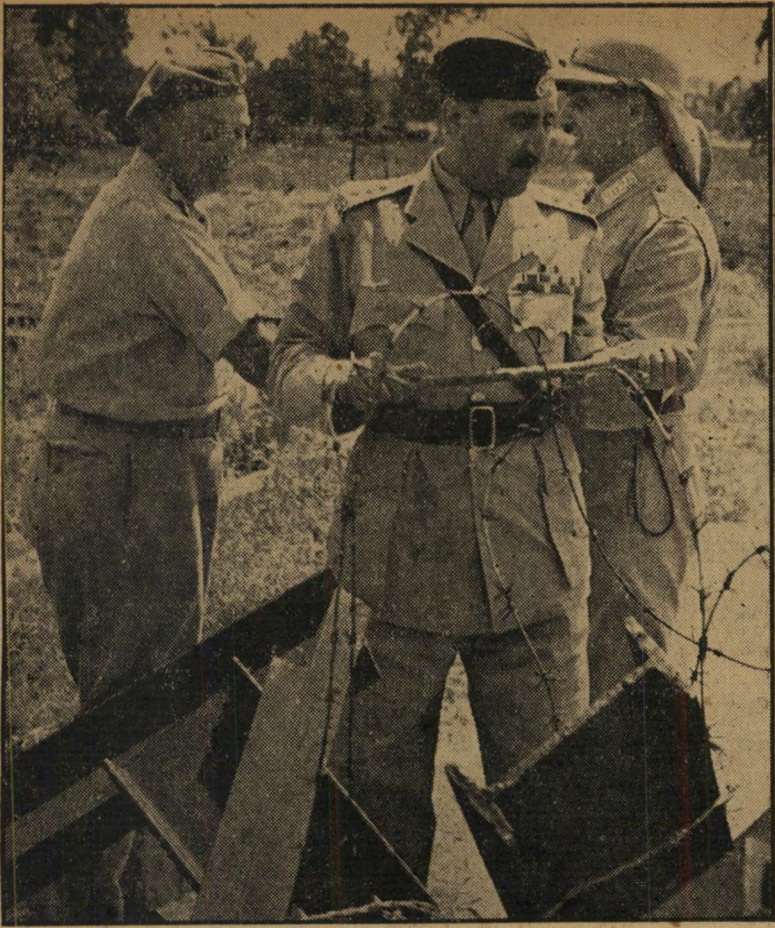
טאפט, הסינאטור הממושקף ממדינת אר-היא, ארצות-הברית, היה נער קטן כשביאליק חיבר את שירו הלוהט. בינתיים הספיק כמעט להיבחר לנשיא ארצות-הברית, הפך למנהיג סיעת-הרוב בסינאט ארצות-הברית. השבוע אמר כמה מלים המסמלות את הש"למת סיבוב הגלגל: המדינה החדשה המת-חסרת-קדים *.

השיר נפגרת. אמר טאפט, האיש שצריך לדעת: הרוב בסינאט לא יסבול עוד שמשלם המסים האמריקאי יתן נדבות לזרים. בשנה הבאה יפסיק הסינאט את כל המתנות וההע"נקות, כולל גם מתן עזרה צבאית. המדינות היונקות את שד האמא האמריקאית יצטרכו לבקש לעצמם מקורות-יניקה חדשים, או ל-השתכר די מחיתים.

אחת המדינות — והמדינה היונקת את החלב הרב ביותר בהשואה לגורל גוסה — היא מדינת-ישראל.

רוברטוס טאפטום. מאז היתה מדינת-ישראל הקודמת תלויה בהבל פיו של כל סינאטור רומאי, לא היתה עוד השיבות כה מכרעת לסינאט זר על גורל העם. קל ל-תאר את האיש מאהדייא, ללא משקפיו, ל-בוש גלימה רומאית לבנה, נושא את השם רוברטוס טאפטום. וקל גם להסיק את הלקח ההיסטורי שבהחלט לא כדאי להיות תלוי ב-חסדו של סינאטור זר, שקולות הבהורים ברחובות רומא או קליבלנד חשובים לו הרבה יותר מאשר גורל עם קטן וטרדני ב-הרי ירושלים.

משך חמש שנים: 416 מליון דולאר של המגבית היהודית המאוחדת, 160 מליון דור-לאר של אגרות-עצמאות שנמכרו עד כה, 275 מליון דולאר מידי הממשלה האמריקאית ובנק היצוא והיבוא. מבלי להזכיר את מני-בית הדסה, ההסתדרות, מכון וייצמן, ארגון-אמהות עובדות, קרן נורתן וכמה תרסרים מביות אחרות. יוגוסלביה למשל, בעלת ה-חשיבות האיסטראטגית המכרעת לא קיבלה עד כה מידי האמריקאים עשירית של הסכום הזה.

רב-סרן נוטוב (שמאל) ונציגי הירדן. לא צלם בבקשה!

עצם העובדה שבכלל נשאר שריד וזכר מן המסוס, שאפשר היה למכרו כגרוטאות, גרי-מה להערה בלתי-רשמית של קציני אמריקאי. התפעל הקצין: שום כבאי אמריקאי לא היה ניגש אל המסוס אחרי שהאש הגיעה אל הכנפיים. כי הדבר קשור בסכנת נפשות. לו הבעירה האש את מיכל הבנזין הנמצא בכני, היו הכבאים כולם ססים השמימה בכוח עצמם. אלא שכבאי שדה-התעופה הת-עלמו מחוק זה, הוסיפו (בהצלחה) לכבות את הדליקה. הקצין לא האמין שהיתה זו תוצאה של אומץ-לב מיוחד. דעתו: הכבאים לא ידעו כלל את הסכנה שנשקפה להם.

מפלגות

כפיות הכסף

עריסתה של מפ"ם עמדה במרתף של בית ברנר בתל-אביב. שם התכנסו פעילי האיגוד-המקצועי, של מפא"י שהתמרמרו על נטילת הגוברת והולכת של מפלגתם להתפשר עם ה"בורגנים". פעילי האיגוד המקצועי כרתו ברית עם פעילי הקיבוץ-המאוחד, שגם הם לא אהבו את הנהגת מפלגתם. נשואין אלה הולידו את "סיעה ב"י". סיעה ב' גדלה, הפכה התנועה לאחדות העבודה, התחתנה עם השו"מרה-עצמאי ונכנסה לחדר-המשאה הקרוי מפ"ם. בכל הגילגולים האלה מילאה אודות-פועלי המתכת את תפקיד כפיות-הכסף אשר הכלה מביאה אותן עמה בנדוניה, מעבירה אותן מדור לדור. פועלי המתכת היו מיבצר סיעה ב', אחדות-העבודה ומפ"ם.

השבוע נתברר שכפיות-הכסף נגנבו. בב' חירות באגודה שהיו מלוות מלים רבות ומכות מעטות, יצאה מפא"י זו הפעם ה-ראשונה מנצחת: רוב מוחלט הצביעה ב' עדה. אורן, סנה, מאלנקוב. רעידת-אדמה קטנה זו הרעידה מיד מחטים רבות בסיס-מוגראפים הפוליטיים. היה ברור שאין זו תופעה מקרית. משהו השתנה בציבור ה-פועלים העירוני. מדרכי אורן, משה סנה וגיארדי מאלנקוב פגעו קשה במעמד המפי-לגה בעיני פועליה, אפילו בשעה שרמתי המחיה ירדה, התעסקה התמעטה ופרך ה-משכורת הצטמק.

מאז הבחירות האחרונות היה מקובל לח-שוב, במסדרונות המפלגות והכנסת, שהמצב נשאר קופא על שמריו. בחירות לאומיות חדשות נראו בלתי-מציאותיות, אולם עתה עלול החשבון להשתנות. אם תשכ-ענה כפיות

סמל של המשטרה הירדנית. הקפטן — מ' נומס, לבוש בקפדנות שרביט קצונה בידו, הצדיע, לחץ ידו של רבי-סרן נוטוב, נציג ישראל, כאשר ניגש נוטוב ללחוץ גם את ידו של הסמל, הבחין הקצין בצלם, ביקש שלא יצלם.

אחרי הברכות, ניגשו הצדדים לעניינים. ישראל הציגה את המסתננים המוחזרים, הערבים הביאו את התמורה. אך במקום שלושים הבהמות המקוחות, דחפו שני שו"מרים ירדניים פרה אחת ועגלה. זה כל מה שהצליחו להפסד מהמסתננים, הודיעו. אך בטרם הושלמה הטרנסקציה, תבע הלגיון את הכסף שהוציא על החוקת הבהמות. הישראלים, כנהוג בכל עיסקה מסחרית הגונה, עמדו על המקח. כאשר שילמו, לב-סוף, בדקו הערבים את הדינורים, שמא קיבלו שטר מזויף.

ישנם סיכויים. דרומה, על כביש חב-רון, התנהל מחזה דומה, בשינויים קטנים. גם שם נפל מספר הפרות המוחזרות מזה גש הישראליים קיחו לו. ואילו תשלום ההוצאות נעשה בעזרת הלואת דינורים של נציג או"ם במקום.

מבחינה מסחרית, לא היו הפגישות עם הלגיון עסק מזוהר. גם מבחינה בטחונית, לא שינו הרבה במצב המתוח על הגבול. אך כצעד ראשון בהפוגה היו מעודדות. אם תימשכנה, ישנם סיכויים כי באחת הפ-גישות יחזיר הלגיון את כל הפרות שהמסי-גנים גנבו משך התודש הקודם.

תולדות

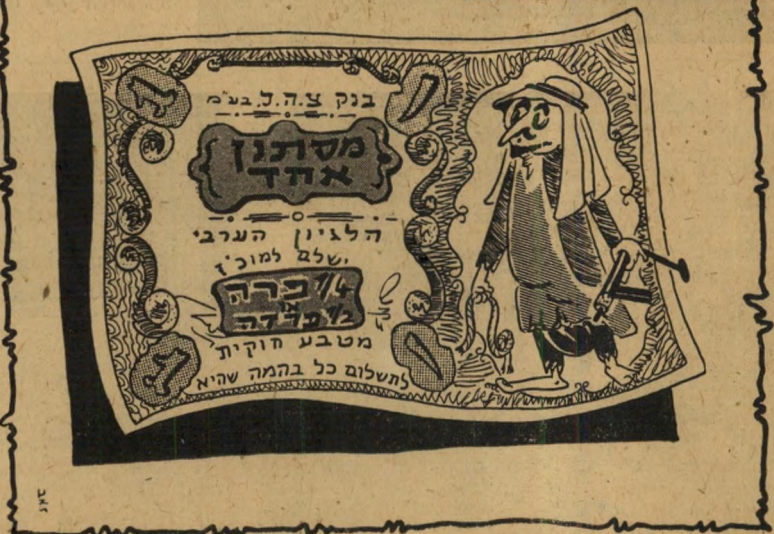
HAPPY END

השבוע הופיעו בשדה-התעופה בלוד כת-ריסר חיילים אמריקאים, שהוטסו ישר מן הבסיס האמריקאי הקרוב ביותר בלוב. הפ-קידם היה קל: לשחרר משדה-התעופה את המטוס האמריקאי שניזוק בדליקה וגרם ל-תקרית בינלאומית מביישת (העולם הזה 819).

סופו של המטוס המפוסם היה דל ומזו"בא מעיני הציבור: הוא נמכר כגרוטאות, לבעל בית מלאכה תל-אביבי, מנחם ויקטור (*). במחיר 300 ל"י. שוטרי שדה-התעופה הוד-עקו תחילה, כשראו אנשים חשודים מסתו-רבים מסביב למטוס שכבר גרם לצרות כה רבות, אולם גם הם נשמרו לרווחה כשניכחו לדעת שהם עומדים להיפטר ממנו — ומן הזכרונות המשפילים הקשורים בו.

* ששימש בעתנו נושא להשוואת תנאי המחיה בקיבוץ ובעיר (העולם הזה 780).

צחוק בצד...

ספר בדיחות, לשיר את שיריהם, שהם כולם שירים לכבוד גבורי קרב שלחמו על חרותם נגד כובשים רבים. אולם בהיותם מנותקים (פחות או יותר) מאחיהם בגבול דרוזי בהרי החחרן, שוב אין להם למי לספר ולשיר. הם הרגישו מאד בחסרון זה. החודש הח' ליט אחד מהם, כמאל מנצור, בן שייך הכפר

עליון לא"י, מזכיר הממלכה הבריטית לענייני מושבות, מלך בריטניה הגדולה, יושב ראש מועצת חבר-הלאומים. בחודש שעבר עוררה את חמתו חותמת דואר שהוטבעה על מעטפות שהוצאו בכפר ויתקין לרגל "פתיחת מסילות החוף". הח' תמת הכילה משפט על טהרת הלע"ז:

(העולם הזה 816), פנה אל העובדים, הסביר להם את חומרת צעדם והטיף להם מוסר. הפנייה היתה יכולה להסתיים בשקט, לולא נקט פרלמן בצעד שהרגיו את העובדים: הוא דרש, לכשתוכרו שביחה, למסור לו רשימה בה יצויינו העובדים שהצביעו בעד השביתה ואלה שהצביעו נגדה. מטרתו של פרלמן בדרישה זו היתה שקופה למדי, זכתה לתגובה חריפה.

הכסף את מפא"י שהיא עשויה לזכות ב"רושה גדולה מן הנהגיה המפ"מית, יכול המשבר הממשלתי הבא לגרום לבחירות חדשות.

מנגנון שני הסימנים הראשונים

35 אלף עובדי המדינה מקבלים זה ששה חודשים את משכורתם החדשה, הקטנה למדי, באיחור של שבועיים עד שלשה שבועות. עד כה כמעט ולא מחו על שיטת תשלום זו של האוצר. סיבת השתיקה: איגוד עובדי המדינה, המיצג את האינטרסים של העובדים כלפי הממשלה, מורכב ברובו מאנשי מפא"י. ואנשי מפא"י באיגוד לא היו מעוניינים לגרום צרות לאנשי מפא"י באוצר.

אולם בשבוע שעבר הופיעו שני הסימנים הראשונים להתמרדות עובדי המדינה: ה"סימן הראשון" בא מהגוף החוק ביותר של עובדים ממשלתיים — 6000 עובדי הדואר. אלה קיבלו עד לפני חודשיים את משכורתם בזמן, כיוון שלמשרד הדואר הכנסות משלו והמשכורות שולמו במישרין מהכנסות אלה. לפני חודשיים, כשהוחמר המחסור במוזמנים בקופת האוצר, ניתנה הוראה לדואר להעביר את הכנסותיו לקופת האוצר, שהודיע כי יסדיר את תשלום משכורות עובדי הדואר יחד עם שאר הפקידים "ללא הפליה" — כלומר באיחור שווה.

ללא ויכוחים מיותרים ניצלו עובדי הדואר את העובדה שבין סניפי הדואר קיימים קשרים מצויינים, אלה חטיבים ואלה פונים, הכריזו על שביתה אוהרה למשך שתיים. שר ה"דואר, איש הפועל המזרחי, ד"ר יוסף בורג, היה מופתע מאד: "העובדים אף לא הזהירו אותי על כוונתם לשבות". איים חבר ועד העובדים בתשובה: "אם העניינים לא יסודרו, נשבות ממש!"

אין כסף, אין שידור. אותו שבוע הושמעה בשידור החדשות של קול-ישראל ידיעה חסרת-חשיבות לכאורה: "לרגל אחר בתשלום משכורות העובדים קובי רדיו אתו"נה את השידור לשלוש שעות". היתה זו ידיעה רומזת לעובדי קול-ישראל. אלה נתייחסו לאספות כלליות בירושלים ובתל-אביב, ייפו את כוחם של ועדי העובדים שלהם ל"הודיע שאם תוך שלושה שבועות לא ייעשו סידורים מספיקים להבטחת תשלום המשכורות

המסיבה הדרוזית-היהודית בירושלים. אחרי הדקה. פרצוף מבוהל

עספיה אשר בהרי הכרמל, לתקן את המצב. **דמשק זורשה.** כשנפגש עם יצחק גולן, איש קול-ישראל ובעלה של אשת קול-ישראל, התגבש הרעיון: גולן יזמין אליו צעירים יהודיים, מנצור יביא צעירים מכפר, השניים ייפגשו במסיבה חסרת-תירוץ בביתו של גולן בירושלים. כמה ימים לפני המאורע נפוצה השמועה על דבר המסיבה בחוגים רבים בארץ. ב"ירושלים, תל-אביב, אפילו בחיפה, הירהרו צעירים כיצד יצליחו להיות מוזמנים. אולם בערב עצמו לא נכחו יותר אנשים מאשר יכלו החדרים הצרים להכיל: כתיסר יהודים, כולל יהודיות, וכתיסר דרוזים, ללא דרוזיות.

"Bonds help build Israel railways" כתב עורך דין עמיקם, במכתבו לשר הדואר של מדינת ישראל: זהו קיפוח זכות רש"מיותה של הלשון העברית בדואר ישראל.

שלושה שבועות לאחר מכן קיבל עורך הדין-תשובה קצרה וחותרת מד"ר יוסף בורג, שר הדואר: החותמת שמדובר בה נקבעה על יסוד בקשה מיוחדת של מפעל מלוח ה"עצמאות. הוסיף שר הדואר שנעלב מסגנון מכתבו של עמיקם: "אני חונקתי בהערכה לאות העברית ולא באתי לארץ כדי לשכוח זאת. דואר ישראל יעמוד על משמרת שפת ישראל".

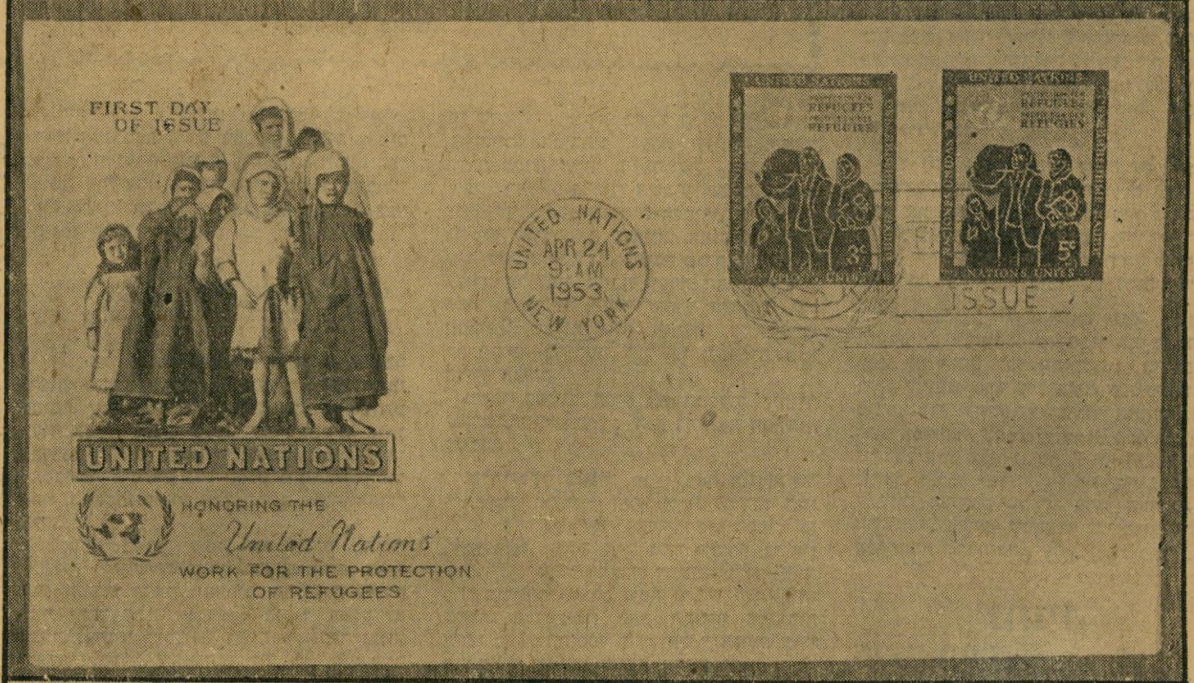
בולים על השמר הכבוד

כשקיבל, לפני כמה שבועות, עורך הדין החיפאי ישראל עמיקם, חובר הבולים הנ"ל הב והלוחם הותיק למען הלשון העברית, מעטפה מבויללת בשני בולים חששים-מירחים של דואר האומות המאוחדות (ראה תמונה) קפץ מכסאו כנושר נחש. החותמת שהכילה את הכתובת (באנגלית) "הגנה על פליטים" הראתה קבוצת ילדים ערביים יחד פים בלבוש קרוע ובלוא. לעורך הדין עמיקם קם היה ברור כי כונת התמונה היתה לעורר רר רחמנות וצער בלב המסתכלים בה, כתוצאה מכך משטמה כלפי אלה אשר הביאו את הילדים למצב זה. וכיוון שפליטים ערביים קיימים רק מארץ ישראל הרי שמעטפה זו מהווה תעמולה נגד מדינת ישראל.

מבלי להסס אף רגע, הכתיב עורך הדין רב המרץ למוכירתו מכתב האשמה ארוך וצפוף שורות, בעברית, לפי הכתובת: ה"מזכיר הכללי של האומות המאוחדות, ניו-יורק, ארצות הברית.

במכתבו השתדל עמיקם להוכיח מהי מ"דת אי-ההצדקה שבכונתה של החותמת, ה"צה ביסודיות על בעית הפליטים הערביים אשר עזבו, לדבריו, את שטחי מחייתם מ"צונם הטוב, ללא כל כפייה או לחץ פיסיו. בסיום המכתב דרש עמיקם ממזכיר ה"א"ם לאחוז באמצעים ולהפסיק את הפצתה של המעטפה ש"איה מוסיפה כבוד לאר"גון האומות המאוחדות".

כעבור שלושה שבועות קבל עורך הדין עמיקם מכתב תשובה ממנהל הדואר של ה"אומות המאוחדות. המכתב כלל התנצלות שהסבירה כי אין דואר הא"ם אחראי לייצור מעטפות אלו, היות ויצרניה הגם סוחרו ב"לים הנוהגים למכור מעטפות המציינות ה"צאת סריה חדשה של בולים ביום הראשון

הפליטים הערביים במעטפת א"ם לפני התנצלות, נשיכת נחש

ההופעתה. מנהל דואר א"ם הביע את צערו על התגובה השלילית שגרמה המעטפה ב"ישראל, הבטיח לתקן את המעטפת, להודיע ליצרן המעטפה על התגובה. **תשובה חותכת.** לא היתה זו פעם יחידה לעורך דין עמיקם להתנער כך מכסאו על מנת לשגר מכתב תלונה על נושא ב"י לאי-לאומי כאחד. בעברו העשיר זכה לחליפת מכתבים בעניינים דומים, עם המנהל ה"כללי של דואר ממשלת המנדט, הנציב ה"רות בזמן, ושביתו את השידור משך שעה אחת באחד הימים של השבוע. השעה שנקבעה לשביתה אפשרית: 8-9 בערב, שעת שידור החדשות, והשעה רבת-המאזינים ב"י יותר בין שעות השידור. אם כי פניית העובדים היתה אל איגוד עובדי המדינה, החליט ראש שרותי המודיעין מ"יש פילמן להתערב במצב. פרלמן, שיצא בינתיים לחופשה ממושכת, כנראה כשלב ראשון בביצוע דרישת אנשי מפא"י לסילוקו

הם זכו למסיבה שהיתה, אולי, המסיבה הראשונה בארץ בה התמוגו שני הלאומים ושתי התרבויות כמעט לחלוטין. הורות וד"בקות, בדיחות מדמשק ומורשה, הצטלבו. בשעות המוקדמות של הבוקר חזרו ה"רוזים בקבוצה אל אכסניתם. בדרך נתקלו בפרצוף מבוהל. כעבור דקות מעטות הקיפו שוטרים מזויינים את לובשי הכפיות דוברי הערבית, ציוו עליהם להרים את ידיהם, לש"שוכנעו שאין אלה מסתננים, לקחום בכ"ניותיהם הביתה. סיכומו של מנצור: "אם אנחנו רוצים לחיות יחד בארץ אחת, אנחנו צריכים לבלות יחד. אנחנו מוכנים לשיר ולשמוח עם כל אחד — שרק יהיה מישוה שאפשר לשיר ולשמוח עמו."

חלב על שפת הים

בתחילת יולי הכריז המפקח על המזונות אבינועם הלוי: אנו נאלצים להוסיף שוב אבקת חלב לחלב הטרי בשיעור של 10 אחוז. הסיבה: בתנובת הרפת החלה לרדת עונתית, ואין די חלב בשביל כל האוכלוסיה. יומיים אחרי הכרזה זאת, הופיע אצל תת-שר משרד המסחר והתעשייה זלמן סוואייב ניצני מגדלי הבקר שליד התאחדות האכרים והצהירו: אנו שופכים בכל יום אלפי ליטר רים חלב לבורות הביוב מכיוון שאין לנו אפשרות לשוקם.

הסבירו ניצני הרפתות הפרטיות: את מחלקי החלב שלנו סיפחה תנובה לעצמה. מאתנו נמנעה אפשרות טכנית למכור חלב. על-ידי העברת הצרכים, שהיו קשורים למחלקי החלב שלנו למחלקי תנובה נוצר ב"מוסד ההסתדרותי מחסור ולכן חודשה בלחץ תנובה הוספת האבקה לחלב הטרי. איימו הרפתנים הפרטיים: אם העניין לא יסודר תוך ימים ספורים, יופיעו עם מיכלי החלב שלהם בכ"ר מוגרבי, תל-אביב, ויציפו בחלב הטרי את כל שפת-הים.

• בפיה הימנית למטה, כמאל מנצור.

דגל הגדוד השני

טוענים התלמידים: "למה לנו ללמוד אני גלית קלאסיקה ולהתעמק בספרות, אם אני אנהנו יבולים אחר-כך לבקש כוס מים ב שפה אנגלית שתובן על-ידי בני-אדם?"

לתלמידים היה על מה להסתמך

הסטאטיסטיקה היבשה הוכיחה כי בבחי נות לאנגלית נכשלים יותר תלמידים מאשר בכל מקצוע אחר. בשנה שעברה היה הציון הממוצע של כל הנבחנים בחיבור 66, בי תני"ך 67, במתמטיקה 72, בכימיה 87, בדברי הימים 61, בספרות 74 ובתלמוד 76. באני גלית היה הציון הממוצע מביש: 58. בי תחתית הרשימה עמד בית-ספר חולוני (ציון ממוצע 44). בראש הסולם עמד בית-ספר חק לאי (ציון ממוצע 72).

משרד החינוך לא הסכים ששיטת הלימוד דים אשמה. "מה יש?" אמר אחד מפקידי. "לצבר קשה ללמוד אנגלית! זה עולם זר בשבילי. אולם גם בחוץ-לארץ קשה יותר ללמוד שפה זרה מאשר כל מקצוע אחר!" אולם נראה שגם משרד החינוך הסיק מס קנות. ועדה מיוחדת עוסקת עתה בהכנת רפורמה יסודית של לימוד האנגלית, הכ נסת שיטות מעשיות יותר שתשמנה את הדגש על הצרכים המעשיים, ולא על שקספיר. הורדת הבאים של תלמידים יהנו מרפורמה זו.

אולם תלמידי חטי"ג נאלצו, השבוע, לי היזע על הבחינות המתקונות שהוכנו בי חפונן על-פי כל הכללים של השיטה הישנה, הועברו לבתי-ספר כאילו היו המלים האני גליות מצטרפות לציקים של מליון דולאר רים.

אורחים

הקומוץ נשאר בקייפוטן

קבוצת הכמרים הדרום-אפריקאים, נציגי הכניסיה ההולנדית הרפורמית, שסיימה הי שבוע את ביקורה בישראל, נמנתה ללא ספק על קבוצת התיירים המצוייה ביותר, שדרכה על אדמת ישראל מאז הקמתה.

52 הכמרים, מלחים שמונה מנושתיים, הס פיקו לגרום לכמעט-תקרית מדינית, כשבי קרו ליד הכותל המערבי חפפה אחת הנשיכ פתק לאחד החריצים, ביקשה באמצעותו מו הריבוינו של עולם, להחזיר את שלטון יש ראל לעיר העתיקה. הפתק כתוב אפריקאנס, גרם לכאב-ראש ללגיונרים שהרגישו במעשה. משתורגם הפתק, הוחזקה כל הקבוצה במעצר בית, נאלצה אחר-כך לחזור את 800 המטר לישראל, בדרך עקיפין של טיסה עטרוית קפריסין-לוד.

דבר זה לא פגע במצב רחם של הכמרים התיירים שעוד התפקידו לנסוע יום לפני עזי בתם את הארץ 60 עצים בקיבוץ צובה, הי מורכב מארבע חמשות יוצאי דרום-אפריקה, כשכל אחד מן הכמרים ונשותיהם נוטע עץ עלי כסף, אילנה הלאומי של דרום-אפריקה.

אחרי נטיעת 60 העצים הסבו הנוסעים ומארחיהם למסיבה, שלדאבון לב כל הנוגע עם, לא היה לפי התוכנית: בדרום-אפי ריקה הוזמנו 600 ק"ג בשר, נקניקים וקמח תירס, כדי להשחת לחגיגת הנטיעה אופי דרום-אפריקאי, Braaivleis מסורתי (קומ זיץ של בשר צלוי ודיסת תירס, הנערך סביב מדורה ולקול שירה). אל עם גרמה לביטול התכנית הטעימה שביטל, ברגע האחרון, את הובלת המצרכים, שנשארו בקייפוטן הדרום אפריקאית והרחוקה.

נחניה

פנינת החיך

חצי מיליון תושבים, מפתח-חוקה, תל-אביב, רמת-גן וחריסר השכונות סביבן מחפשים מוצא לים. הם רוצים חוף רחצה בעל שירי חים מתאמים, קרוב למקומות מגוריהם. חוף תל-אביב, הקרוב ביותר, אינו בא חשבון. האנשים מעדיפים את הזיעה על החיי דקים שבמימינו. בתים, אליה התרגלו לג הור ברבבות משך שלוש השנים האחרונות, צצו סגרה את חופה. פה ושם, לאורך החוף, נצו נקודות חדשות למשוך אליהן את נחשולי המתרחצים והמתנשפים.

משקיעים ברגיים. המתחרה הרציני ביותר לכתר "פנינת החוף" היא נתניה, בי רת היהלומים, השוכנת 40 קילומטר צפוי נית לתל-אביב.

את הנשק מן היהודים. אולם האנגלים הבינו כיצד לשכך מרידות מסוג זה. משל- הת של קצין, סמל וטוראי הוזמנה למפקדה, נדרשה לשפוך את לבם. התוצאה היתה הבטחה גרנדיוזית: הגדוד יישלח לקרב. אלא שביתיים עליו לעבור אימון קרבי מוגבר.

אימונים אלה נמשכו תשעה חודשים. יום יום יצאו החיילים לתרגילים: כיתתים, מחלקתיים, פלוגתיים, גדודיים. אולם בסוף נמאס הדבר על כולם. כדי ללחום בהתנוונות המציאו עבודות מיוחדות: להניז קיר בטון, באמצעות חבלים, מרחק של מטר. במלאכה רבת-תכלית זו עסקו 200 חיילים יהודיים משך שבוע. לא היתה עוד אפשרות לזנוע תופעות של התפוררות. מיל אחר התלבש לבוש ערבי, הודיע שהוא עובר לשבט הסינוסי. "המלך האנגלי רימה אותי", הודיע למפקדים הבריטיים. "אינני חייב למלך דבר. החל מהיום אשמע רק לפקודת הוד מעלתו, האמיר איריס סינוסי"

20 אחוזים אבדות. בשנת 1944, כמעט ארבע שנים אחרי הקמתו של הגדוד. נשלח סוף סוף לחזית איטליה. המגע הראשון עם הגרמנים, מנוסי-המלחמה, לא עמד בסממן המול. ליהודים נמסר שהגרמנים מפנים את העיר שממולם, הם יצאו קדימה לתפסה. התוצאה היתה שחיטה. "ברחנו כמו כלבים", נזכר אחד מקציני הגדוד. "אולם יותר לאט מן האחרים!" ברבות הימים התרגלו אנשי הבריגדה לאויבם הערמומי. אולם המלחמה כבר קרבה לסיומה, פעילות החיילים מארץ- ישראל עברה לחזית אחרת: העברת פליטים יהודיים לארץ. הם הקימו רשת הברחות ענקית, רתמו לצרכי הציונות את כל המנגנון האזרי של צבא הוד מלכותו, להפר את פקודות ההגירה של ממשלתו בפלשתינה.

האנגלים ידעו זאת היטב. תחילה ניסו להלחם בתופעה, אחר כך בחרו בשיטה הרבה יותר פשוטה: הם פירקו את הבריגדה היהודית, החזירו את חייליה ארצה. הדגל, שהוכר בינתיים כנס רשמי של היחידה, קופל, הוחזר לבעלו, שהביאו עמו מגרמניה, בשנת 1938, שם התנוסס בראש התורן של מחנה תמכבי הצעיר.

"שמאלה פנה!" במלחמת העצמאות, התגייס אותו כחור לחטיבת הנגב. הוא הוציא את הדגל הפשוט מארזו, הוביל אותו עמו עד לתוך מדבר סיני, מעבר לגבול המצרי. עם שח ורו, קופל הדגל שוב.

השבוע הוציאו את הדגל סופית מן הארון. הדגל הונף בראש תורן מקושט בגן הקרייה, משמר-כבוד של ארבעה אנשי הגדוד לשעבר ניצב סביבו. לקול תוף בודד של תזמורת המשטרה, התקדמה חולייה חמושה של צה"ל, התיצבה מול הדגל. מפי אחד מארבעת האורחים נשמעה פקודה תקיפה וחותכת: "שמאלה פנה!" הארבעה הסתובבו, עזבו את המגרש. במקומם עלו שני חיילים, אנשי היחידה שאליה הועבר הדגל.

לדבריו של הרמטכ"ל, מרדכי מקלף, לשעבר חייל הגדוד השני, כי ערכיה של הבריגדה היהודית עברו לצבא הגנה לישראל, ניתן עתה סמל מוחשי.

אורות, דגלים, תזמורת משטרתית, שולחנות ערוכים מיל- או, בתחילת השבוע, את גן הקריה, תל-אביב. ביניהם הצטופפו 400 מאות גברים וקומץ נשים, ידיהם מושטות וחיוך תולמני על הפנים. מדי פעם פרצו בצעקות-הנאה: "מוסקה, ממוז! אהה עוד חי?" "יודקה, בן בליעל, מה שלומך?"

באחת הפינות לחץ גבר נומך-קומה ואדום-פנים, לבוש חלי- פת גברדין מהודרת, ידיים בקבלנות. שהוא עוד לא השתנה, הי סרגינט-מיגור, העירו בעלי הידיים הלחוצות, בהערצה, העיב דה שהסרגינט-מיגור היה עתה חבר הכנסת שלום זיסמן לא נראתה להם כה חשובה. לא היה זה השינוי היחיד שניכר בקרב חיילי הגדוד השני של הבריגדה, בכינוסם השני, במלאות עשר שנים לצאת הגדוד את הארץ. שוב לא היו אלה בחורים צעירים שדיברו על הלילות השקטים של בנג'ו או חווית הקרב באיטליה, רובם הספיקו להתחתן, לגדל משפחות וכרסים; אך זכרונותיהם מימות הגדוד עוד היו טריים וחלים כבינם התיים.

רוצים לחתום בעברית. במרכז השיחות היה הדגל הציוני שהגדוד הניף, בשעתו. על אף רצון האנגלים, הוא גם היה מרכז הסכם המיוחד שתוכנן לאותו ערב ואשר בו נועד הדגל לעבור לרשות אחד מגדודי הקרב של צה"ל.

כמעט מיום אירגון הפלוגות העבריות הראשונות בצבא הי- בריטי פרצו סיכסוכים וחיכוכים בין הארצישראלים ומפקדיהם האנגלים. היהודים רצו להבליט את השתייכותם הלאומית, ואי לו הפיקוד הבריטי אסר כל גילוי כזה, אילו רק היה יכול, היה שש לאסור עליהם להשתמש בשפה העברית. תקריות על רקע זה לא חסרו. פעם החליטו אנשי הפלוגות כי לא יתתמו על קבלת משכורתם אלא בעברית. לא היו כל פקודות רשמיות שאסרו את הדבר, אך המפקדים האנגלים היו הירו את החיילים שימרו להם את החיים בשל החתימה העברית. לא היתה זאת התופעה היחידה שפגעה ביהודים. התפקידים שניתנו להם נראו משפילים, לא הלמו את השאיפות שדחפו אותם להתגייס. משך שנים הפקדו כשומרים על מחנות ומיתקנים עורסיים, לא נראו להם כל סיכויים שהם יישלחו לשרות פעיל. "המלך רימה אותי!" לבסוף באה הבשורה המקוה: הגדוד יעבור מצרימה. סוף סוף יתיצבו החיילים העבריים פנים אל פנים מול האויב הנאצי.

במסיבת הפרידה בחיפה קתה שוב תקרית. בשעת נגינת התקוה התישב הקצין הבריטי באופן הפגנתי. החיילים היהודים שוב התמרדו. הקצין ביקש סליחה.

המכה הגדולה ירדה עם הגיע הגדוד למדבר המערבי. הברי טים לא חלמו כלל להפעיל חיילים יהודיים בחזית הקרב. הם הושיבו אותם בפינה מדברית נידחה, בתפקיד שמירה. מחוסר פעולה קרבית, הפיגו החיילים את השעמום במא- בק לאומי: הם הניפו את הדגל הציוני. הקצינים הבריטיים איננו שישלחו הוסארים* אנגליים להוריד אותו בכוח, פירקו בינתיים

* חיילים מובחרים, שנמנו בתקופות עברו עם חייל-הפרשים הקל, עסקו בתפקידי טיור.

עגבניות של פלאביוס

ביודפת הנצורה השתמש יוסף פלאביוס בשאריות המים לצרכי כביסה. המטרה היתה להטעות את האוייב בהערכת המצב הכלכלי במבצר המכותר. ישראל המייצרת כ-20 אחוז ממוזונותיה בלבד זכתה לפירסום עולמי: בה הרושמו 200.000 קילו עגבניות מסוג א/6 מיליון קילו סלק סוכר נרקבו בשדות, עשורת עלפים לטיחים חלב ושפכו לבורות ביוב, עשרות טונות דגים הושלכו חזרה לים.

ייתכן שבארצות השכנות עשו הידיעות רישום של שפע כלכלי השורר בארץ. אולם בארצות-היבשה הן עוררו תדהמה כללית. כי באותו זמן מתנהל משא ומתן קדחתני על מכירת עודפי שמן, אבקת חלב והמאה לי ישראל במחירים סמליים, בהסתמך על תתי התנונה השורר בארץ לדעת מומחים לרי פואה.

האיש האלמוני מהחוף. בעיתונות המקומית נמצאו פרשנים, שהסבירו: "העי בניות הושמדו כדי לשמור על מחירים גבו הים לתוצרת החקלאית כתוצאה מהסכם פניי מאי במשקים החקלאיים מכל הסקטורים. נמצאו מומחים שהשוו את המצב לתקופה בה שרפו בעלי המטעים בברזיל את עודפי הקפה כדי לשמור על רמת מחירים גבוהה. העיתונות השמאלית עשתה את החישוב כמה תושבי מעברות אפשר היה להזין במוזנות המושפדים, הוגשו כמה שאילמות בכנסת. בדיוק מה שרצו חברות השיווק לירקות. מהר התברר, שהצעקות היו קצת מוגזמות.

לא 200.000 קילו עגבניות הושמדו, אלא רק החלק העשירי מזה. חברות השיווק רצו למי נוע מייצרר השימורים את האפשרות לחוץ על המחירים בגלל העודפים. שהגיעו לשוק בבת אחת וזרקו כמה טונות עגבניות לוק ואייות שכברמל ולמזבלות בבית-דגון. בי אותו יגע צילצל קול מסתורי של "איש

מהחוף" לכל מערכות העיתונים על שערורי ריית העגבניות ודרש במפגיע לשלוח צלמים למקום. המטרה הושגה. בלחץ הממשלה, הס כימה התעשייה להפעיל שתי משמרות במפי עלי השימויים ולקלוט את כל העודפים במי חירים מוסכמים מראש.

אולם התעשייה אינה יכולה לקלוט את עודפי הסלק במשקים החקלאיים, מהעדר יכולת טכנית. הממשלה עודדה את גידול הסלק כחומר יסודי לייצור עצמאי של מייצרך מוון חשוב סוכרי. על הקמת בית-חרושת לסוכר והחלט עוד לפני שלוש שנים. עמד להקים אותו בדרום המשביר המרכזי בעזרת המילחה הי אמריקני. בינתיים גדל הסלק והמשביר המר- כיו טרם הניח את אבן הפינה לבית החרר- שת.

האחים בזרנו מצאי את הסלק כחומר מצויין לתעשיית כוהל. בעקבותיהם הלכו גם תנובה, פרימן, ואחרים. הממשלה עודדה את ייצור הכוהל משתי סיבות: הסלק לא הלך לאיבוד ומהכוהל גבתה מס בלו גבוה. אולם למרות מאמציהם של כל המפעלים ביחד, אין באפשרותם לקלוט יותר 40- אחוז מהתוצרת. בינתיים הולך ונשלם בית- החרושת לסוכר של עטיס. המשביר המרכזי החליט להקים את מפעלו בסביבות עפולה. אם עד אז לא ירפו ידי המשקים ויוסיפו לגדל סלק סוכרי, ואם הסלק יכיל די מתיקות לייצור סוכר, תהינה האבידות, שסובלים המי שקים כעת, כדאיות.

אשדודי מאד. מניין באה הנוילה? הרעיון הראשון היה כי התלמידים הש תלטו על השאלות באחד מבתי-הספר, כי דרכם מאז. אולם חיש מהר נתברר כי אין הדבר כך. אחד מנושאי הבחינה היה "בית ספר אידיאלי". אולם נוסח זה, שהגיע לבתי הספר, היה נוסח שני. היצעה המקורית היתה: "בית-הספר האידיאלי", הנוסח בידי התלמידים התאים לנוסח מקורי זה.

לא היה איפוא, ספק שהתלמידים שידלו מישהו מפקידי המשרד למסור להם את הב- חינה לפני שזו הועברה בסודיות גמורה, בידי המפקחים עצמם (שהם פקידים ממשלה תיים גבוהים) למנהלי בתי-הספר, הוחבא עלידם בסייפים בטוחים. ייתכן והדבר קרה שעה שהפקידות העתיקו אותן, או אף בי שעה שעודת שלושות הפקידים, שקבעה את נוסח הבחינה, התוכחה על הניסוח.

כופ מים באנגלית. רוב רובם של התלמידים קיללו בלבם את הגונבים, שגרמו רק לזחייה של שבוע ולמריט-עצבים נו ספת. אולם הגונבים לא רצו כלל להקל עליהם. הם סרתם היתה אחרת: להגנין הפגנה בולטת נגד הבחינות האנגליות.

חינוך

בוז לשקספיר

המשרדים של משרד החינוך והתחיכות ברחוב הנביאים בירושלים מצטיינים בדרך כלל בשקט. השבוע היה השקט עמוק גם

זה שנים רבות שלעיר הצעירה (היא נוסדה ב-1929) יצאו מוניטין כעיר נופש ומרגוע. אנשים רבים, מכל חלקי הארץ התרגלו לבלות בה את חופשתם השנתית, הצבא הבריטי הקים סביבה את מרכז הנופש וההבראה הגדול ביותר שלו במרחב. הסיבות לכך הן שפתיים ארוכה, מגוונת, עטורת גנים נפלאים, מקומות הארחה וביי לויים ממדרגה ראשונה. לפני שנים אחדות נעשה מאמץ מיוחד במינו להרחיב עוד את כוח המשיכה של העיר; באחד מסיווריו ב' חוף-לארץ הצליח ראש העיר, עובד בן-עמי, למשוך קבוצה של משקיעים בלגיים. הטיפול המעשי נפל בחלקו של הלל צור, סגן ראש העיר (מטעם חרות). משך השנתיים האחרונות הוקמה רשת של בתי-מלון, מיני רשי ספורט, שעשועים, הגנים שבראש הצור קים על החוף הווארכו במאות מטרים של מדשאות, טיילות, ספסלים, פינות-נוי.

רצפת כטון התוכנית העיקרית נגעה לשפתיים עצמה. אדריכל מקומי, סם ברקאי, ערך תכנית לריבוייה מודרנית, שתכלול בית מרחצאות מפואר, בריכת-שחייה על ראש ה' צוקים, בית-קפה, מגרשי ספורט. המחיר ה' משיער: 300 אלף ל"י. עיריית נתניה חיפשה, מצאה כמה יהודים שהיו מוכנים להשקיע את הכסף הדרוש. אך העמידו תנאי ראשון: סגירת החוף, הכנסת קהל אליו רק תמורת תשלום. עכשיו מנסה העירייה למצוא פשרה. בינתיים נעשים נסיונות-פיתוח בחוף הנוי כחי. הבעייה הקשה ביותר שנתקלה בה ה' עירייה היא שמשך כל חודשי הסתיו והחורף מכסים הגלים את חולות החוף, מגיעים עד לרגלי הצוקים, סוחפים אתם כל דבר שאינן מוצק לחלוטין. עד כה נהגה העירייה להקים מיבנים ארעיים,

מראה-שבת של חוף נתניה, אליו נוהגים לבוא רוב המתרחצים מסביבות פתח-תקוה, תל-אביב ורמת-גן. בנגד חופה המזוהה של תל-א

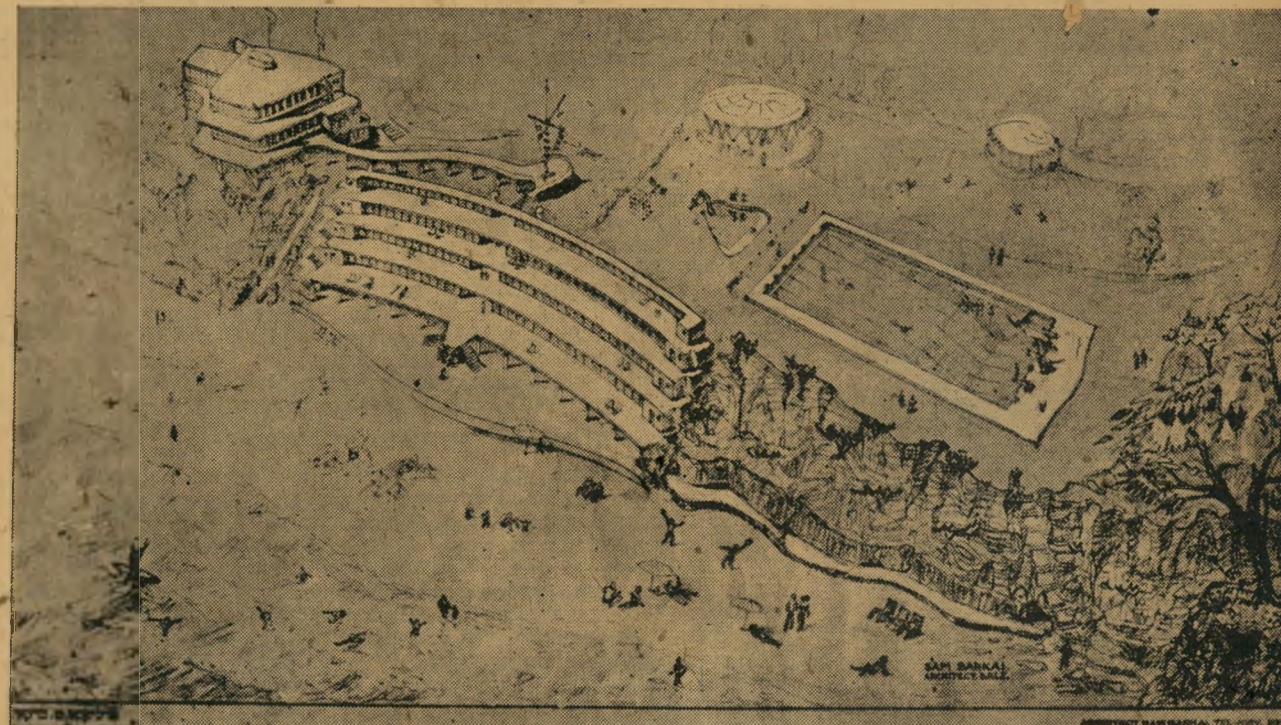
מעץ, שהיתה מפרקת אותם עם תום הקיץ. השנה נעשה נסיון-ביניים: יוצקה רצפת כטון, בעובי של 70 ס"מ, אשר קצותיה הוש' קעו למעלה ממטר בתול החול. עליה הוקם בית-קפה מעץ. בתוכנית הגדולה צריכים ה' מיבנים להיבנות בתוך הצוקים עצמם, מעל רמת הים.

השמועה האחרונה. האורחים החשו' בים ביותר של נתניה הם, כמובן, אלה הבאים לבלות שם שבוע-שבועיים. אך מדי שבת מציי פים את שפתיים אלפי מבקרים מתל-אביב אי מן הישובים הסמוכים, הבאים בשורת מיניות או במכוניות פרטיות, לבלות שעות אחדות בלבד. לרשותם העמידה העירייה סכי כות-צל, מים, מצילים, עזרה ראשונה ואילו בעלי הזכויות על המקום הקימו בית-קפה, מלתחה, סוכי-הלבשה.

האורחים המהווים מקור הכנסה לא-מבו' טל, מביאים אתם גם בעיות שונות ומשו' נות. אשה אחת, למשל, פנתה למטרה, בבקשה שתאסור מישחק קלפים בבתי-הקפה במקום: בעלה הפסיד יותר מדי כסף משך חופשתו שם.

פקידי מסי-הכנסה מבקשים לראות את רשימת האירחים בבתי-מלון, לברר כמה הר' שו לעצמם להוציא בתקופת שהותם שם. הדבר הבהיל כמה בעלי-רכוש חמקניים. ואי' לו השמועה האחרונה היא שהרבנות עומדת לדרוש שכל זוג מתארחים יציג תעודת נש' אינן — ושתינתן הזכות לנשים לבדוק אם בעליהן אמנם היו שם לרגלי עסקים, בחברת-גברים.

אך השמועות אינן מבהילות במיוחד את אנשי ענף הבילויים של נתניה. ישנם דברים ממשיים הרבה יותר, והם מעידים: נתניה עומדת על סף תקופת-זוהר כמרכז-בילויים.

תוכנית הריבוייה של נתניה שתוכננה על ידי האדריכל סם ברקאי. משמאל — בית הקפה, במרכז — בית המרחצאות שייבנו בתוך הצוק, למעלה: בריכת השחייה. כך תיהפך נתניה למרכז בילויים ונופש בארץ.

האחראי לפיתוח שפת הים: סגן ראש העיר, הלל צור.

על ראש הצוקים: פינת נוי רומנטית, לזוגות נאהבים, עם מראה כללי נאה של הים לרגליהם.

בין השאר: סוכות-הלבשה להשכרה לנוחיותם של כל הבאים לרחוף, המוצאים לפניהם חוף מסודר ומגוון.

שני מאהבים. נערה אחת

סיפר מחמוד רשיד אבו-עלי, ראש המועצה המקומית של אברגוש סיפור עם מוסר-השכל: "פעם הציל ערבי מקומי את חייו של מרוקאי. כעבור זמן-מה שם לב לכך שהמרוקאי אינו מביט עוד בעיניו. שאל המקומי: יא מרוקאי, מדוע אינך מביט בי? עיני? השיב המרוקאי: איני יכול להביט בעיניך, כי עיני לי טובה שאיני יכול לגומי לה לך. עברו ימים, ובסופו של דבר נטל המרוקאי רובה לידיו והרג את המקומי בש' נתח. שאלהו: יא מרוקאי, האם כך אתה גור מל לאיש שהציל את חייך? השיב המרוקאי: לא יכולתי לסבול יותר לחיות עם איש ש' איני יכול להשיב לו כגמולו!" מסקנת אבר-עלי: כך גוהגים היהודים כלפי ערביי אבר-גוש, שהיטיבו עמם מאז באו אבותיהם ארצה.

אהוד אבריאלי, איש הש"י, ההגנה ר-משרד החוץ לשעבר, שפרש מתפקידו כמנהל משרד האוצר, טרם חזר לקיבוץ (נאות מרדכי). הסיבה: בנותיו חלו במחלה מדבקת. השבוע הופיע ספרו ה-17 ורומנו השני (הרומן הראשון: "מי אמר שהוא שחור") של יגאל (חסמבה) מוסנזון. הרומן, דרך גבר, מקיף את תקופת הסיזון, תאור פעולות הנהגה נגד האצ"ל, השבת השחורה, ימי רפיח ולטרון. לתאור הסטורי זה הוסיף מוסנזון פרשת אהבים בהשתתפותו של המשולש ה-נצחי — שני מאהבים ונערה אחת.

אחר שמנחם (המרד) בגין סרב לקנות את ספר הפלמ"ח (העולם הזה 819) בא סרוב דומה גם מח"כ מפא"י אליעזר (בטרם) ליבנה. טען ליבנה לעומת המחתימים: אף נה את הספר אם ימחקו מתוכו את ההשמצה נגדי (ספר הפלמ"ח טוען כי עיתונו של ליב-נה בשנות מלחמת העולם השנייה, מלחמתנו, כינה את אנשי הפלמ"ח "משתמטים").

אחר ספרו של איש הבריגדה פנחס (פני) לפיד, הנביא מן ניקנדרה, שפורסם לראשונה בהעולם הזה, זכה להצלחה ניכרת במהדורות העבריות, זכה להצלחה נוספת בתרגומו האנגלי. מועדון הספר הודיע, בחר בו כספר החודש. בכך זכה לפיד בכבוד הראשון מסוג זה שהוענק לספר ישראלי על-ידי מועדון הספר.

עמוס היה עמוס

לבאי הכנס השני של הגדוד השני של הבריגדה (ראה במדינה) נכונה הפתעה: עמוס בן-גוריון, אחד מקציני הגדוד לי-שעבר, על הופיע. הסיבה כמשוערת: עוזר מפקח כללי של משרת יצבאל עמוס בן-גוריון היה עמוס מדי בענייני המחנה.

איש אחר של אותו גדוד, שהופיע, היה ח"כ "עמוס יצבאל" לשעבר רביסמל פלוגת ת"י. הצטער זיסמן: חבל שאנשי הגדוד המ' שרתים עתה בצבא לא באו במדים: "יש ביניהם לפחות הציתריסר אלוף-משנה ו-שערים סגני-אלופים".

רקדניות שהתאספו במועדון האמנים מיי-לוא כדי להשתתף בויכוח על הריקוד הישראלי, שמעו מלים כדורבנות מפי הרקדניות הוותיקה יהודית אורנשטיין (בן-דוד): הריקוד הישראלי "העממי" הוא משולל כל תוכן פנימי. "רקדנים ריקוד מסויים שני צעדים שמאלה, ואחד ימינה. אך באותו הג' יון בדיוק אפשר היה גם לרקוד שני צעדים ימינה, אחד שמאלה".

ידיו מסוג אחר השמיעה הרקדנית ילדות. הארץ שרה לוי, יוצרת הריקודים התימ' ניים. "פעם חיברתי שיר-לכת והיה נדמה לי שאני צועדת בכביש. פתאום נוכחתי לי-דעת שאיני אלא רוכבת על גמל". המסקנה: אי-אפשר לבת עולים תימניים להיחלץ מרגלי הריקוד התימני.

לא היתה זאת הפנינה היחידה מפי הרקדנית, בעלת היתוך-הדיבור הערבי הנעים. הסבירה שרה לוי: בשעת הריקוד אין כל דמיון בין הגברים התימניים והנשים התימניות. "אלה הם שני עולמות שונים, אינן ביניהם כל מגע... אם כי אני מתארת לעצמי שישנו איזה שהוא מגע ביניהם".

כבקי בהלכות עגלונות ונגלה את הכשרונות הצעירים של הבמה הישראלית. היה זה שחקן התיאטרון הקאמרי אריה לביא, שבא לעזרת פרד מועד באחד מרחובות תל-אביב, הקימו בעזרת דחיפה וזירון מקצועיים.

כנאי וק

הגבורה של המחזה: כחזיר וזם - זהב באפו

מנין לו עברית כזאת? — משל ד"ר ש. פרלמן. מה שהבאתי בכאן קראתי בלוסציה של היינריך היינה נוסח (תרגם מגרמנית) שמואל פרלמן, "לוסציה — ידעות על פוליטיקה, על אמנות ועל אורח חייו של העם, לבוסלם, בעריכת ד"ר ש. פרלמן, הוצאת מוסד ביאליק על-ידי מסדה, זהו ספר שהן מקורו והן תרגומו עושים אותו בחינת כל באיו ישובון... אליו. ועוד נשוב.

מה עושה אליו אפסטיין בארץ?

התמונה שבראש העמוד לקוחה מספרו של בנטלי על חיפושיו התיאטרון שלו. בנטלי מציגו ליד מורו דקרו ומבליט את שמו. אודה על האמת: הבאתי עדות זו במתכוון לחלושי הדעת בעניני טעם שאם אין להם אילוץ-מהחוק להתלות בו הם נופלים-אפסיים בפנים...

והלא אנו ראינו את-האמן הצעיר אליון אפי-סטין בביקורה של להקת-דקרו אצלנו לא רק כמשנה-לדקרו — וזה לא מעט! — אלא כאמן פנטומימה שהתיאטרליות מורגשת בו בכל זיע. כמה מאתנו אמרו אז: לנ אמן כזה — והלא שמו מעיד על זכותו לחלום כך — בא אליון לתיאטרון שלנו, בכל גילוייו, המצפה להעלאתה ולציונה של אמנות התנועה ומבעה! לפני כשנה בערך, נתבשרנו שאליון אפסטיין אמנם בא לארץ, ולא זו אף זו: שני תיאטרון-נים קופצים עליו: הבימה והקאמרי.

במשך הזמן ראיתי פעם, כבל האמנים בקא-מרי (עם שייקה אופיר) במערכון-פנטומימה, ונתגלה שוב כאמן תיאטרוני-בחסד.

מדוע, אפוא, אין רואים אותו על הבמה? הכל מודיע שכמהים אנו לכשרונות בעלי יכולת ובעלי אסכולה ובעלי תרבות, והנה בא אחד כזה, אחד שחכיגו לו, ואף על פי כן, — נתממה...

שחקן חייב להלך על שתיים

הארולד קלורמן, הבמאי הנווד מארצות-הברית, המכין עתה להצגה הבויה בעונת-החורף, את קיסר וקלי-אופטרה לברנד-שאו, הוא אשר הביע דעה זו. הנראית בעיני רבים מבין אנשי-האמנות בתוכנו — שחקן במקצת: שחקן חייב להלך — אף לעמוד — על שתי רגלים ולא על שלוש.

הרצאתו של הבמאי-האורח במיזוג על התיאטרון בארצות-הברית חרגה ב"שאלות-ותשובות" שלאחריה מן המסגרת שנקבעה לה מראש והפכה שיחה רבת-משמעות על אמנות-המשחק בכלל ובעיקר על בעיותיה של אמנות התיאטרון בישראל.

שמאחוריה התבשרו רבים מבין אמני-התיאטרון שלנו — הצרי-כים ביצור... היא "חזמת סטאניסלאבסקי". והתותח בו הוא הסתער על חומה מבוצרת זו היה — סטאניסלאבסקי, זה היוצר התיאטרוני שדרש וקיים מצוות לימוד וחיפוש ושיכול ללא-הרהר וללא התקשרות בדפוסים שנקבעו אי-פעם. ואילו הדוגלים בשמו ובשיטתו מקיימים עד היום הזה דפוסים, ואמצעים כפי שהיו ונקבעו בימים בהם היו תלמידיו או תלמידותיהם. סטאניס-לאבסקי היה תחלה ולא סוף, — זו הסיסמה בפי הארולד קלור-מן, להוליך בה את השחקנים — ואת התיאטרון בכלל — לקראת דרכים חדשות. אלא שבכל הדרכים צריך "להלך על שתיים ולא על שלוש", לדעת הבמאי, אורחה של הבימה.

דרכו זו אנו וזכרים אמנם במצגת מונטרה, בשעתה, אחת הה' צגות היפות והמושלמות וה"בריאות" בהבימה. הריאליזם החי-צוני לא זו בלבד שלא גרע מאומה מה"פנים" אלא העמיק עוד יותר ואף הבליט את העומק... זו התעודה הקשה של אמנות-התיאטרון, שהארולד קלורמן גילה אז את כוחו במילוייה. ניסוחו של קלורמן במיזוג היה: שחקן המשחק תפקיד של רופא חייב להיות על הבמה רופא ולא דווקא רופא-איש-תושי, ואם עורך-דין חייב הוא להיות עורך-דין ולא ארדוקא עורך-דין-צולע. כמה מן השחקנים שהאוינו לדברים אלה נאחזו בהלה ובאין אומר ודברים שאלו עיניהם: ואיך נשחק?

פ.ד.א. אילן

אזינו אפסטיין (ימין) בזהקת דקרו

המבקרים הללו! ככל שאני מרבה לקרוא מאמרי-ביקורת על מחזות והצגות בתיאטרון כן אני מיטיב להבין את זעמם וחרון אפם של אנשי הדרמה והתיאטרון על המבקרים למיניהם. המבקרים הללו! בא לו מין מצקר שכזה לתיאטרון, רואה מה שרואה — ממקום טוב, דווקא, ובהזמנה, חיוס אין כסף! — וכותב אחר כך ככל העולה על רוחו. הוא רואה עצמו מעין שופט עליון, מין פוסק אחרון, וכדרכם של הללו אין הוא מסתפק בהוצאת פסק-דין, לעונש או לחסד, אלא אף מנמק את פסק-דינו ואם, חלילה, יהיה זה לשלילה הריהו מוקיע ומשמיץ את ה"נענש" ואפילו מחרפו ומגדפו, משל הכל שרי לו, הכל מותר לו. ואין הוא מתחשב כלל בהשקעות המרובות שהשקיעו אנשי הדרמה והתיאטרון, אם בכשרון ואם בכסף ובעבודת פרך. היש בזה ממידת היושר?

הנה נודמנה ליד "רצנויה" של אחד "מין מבקר שכזה", ולמען הוכיח לקוראי שהבנתי לזעם וחרון-האף של התיאטרון על המבקרים יש לה על מה להסתמך, אביא ממנה כמה קטעים. מובן שכדי לא להזיק לתיאטרון שבו הוצג המ' חזה אוציא מן הקטעים את השמות ואציגם (ב-).

"אמש, אחרי תוחלת ממושכה מיום אל יום, אחרי דחייה והיסוס כמעט חודשיים, שגירו עד למאור את ציפית הקהל, אבל גם את סכלונתו — אמש סוף-סוף הוצגה (—), הדרמה של (—) ב(—), אין לכם שום מושג כמה יגיעות יגיעו זה, שבועות מספר, כל אנשי השם של" וכי וכו'.

על משחק הדרמה השנויה במחלוקת יכול אני, לדאבוני, להודיע רק רע. חוץ מ(—) המהוללת, ששיחקה אמש לא רע אך גם לא טוב מן הרגיל, הציגו כל השחקנים את בינוניותם המונוטונית לראוה. הגיבור הראשי של המחזה (—), שיחק — אם לדבר בלשון תניכית — כחזיר וזם-זהב באפו. דומה, ציפה (—) מראש, מה מעט יכולה הדרמה שלו להשליך יתבה על המבצעים המומססים של השחקנים, למרות כל ההנחות שעשה לשנינותם, ובשיחה עם ידיו (—) אמר בדרך הלצה: "תדע, ה(—) כולם קומדינים מלידה, וכל אחד מהם משחק את תפקידו בעולם באופן מזהיר פחות או יותר; ואולם אלה מבני-ארצי, המסוגלים פחות-מכל לאמנות החזונית, מתמכרים לתיאטרון ונעשים אקטורים".

המבקר מוסיף על דברי מחבר המחזה:

"... אני עצמי שמתי לב לכך קודם, שהחיים הציבוריים ב(—), שיטת הנציגות והעסקנות הפוליטית, בולעים את מיטב הכשרונות השחקניים של ה(—) ולפיכך אין למצוא על-בימת התיאטרון עצמו אלא את הבינונים...".

המבקר היה אינו מסתפק, כאמור, במחזה ובהצגה אלא מרחיב את הדיבור על המחבר ויצירותיו בכלל, וכיוון שהוא אנוס להגיד טובות, שכן הוא מעריך את המחבר הזה — אפשר משום שהמחבר אינו אלא מחברת! — הריהו מנצל הזדמנות זו ומזכיר מחבר אחר, אף הוא נווד לתהילה ומציגו כהפך הגמור, היינו, כמי שבמקום כל המעלות שהוא מונה יש לו כל החסרונות שבהיפוכן, וכן לשונו:

"אנו מקילים לנו את משפטנו על היצירות של (—), באמרנו כי הן ההפך הגמור משל (—), יש לזו כל מה שחסר לזה: ל (—) יש אמת, טבע, טעם, יופי והתלהבות, ואת כל הסגולות האלה מאחדת הרמוניה מאוד חמורה. הגניוס של (—) יש לו הרכיבים היפות והמעוגלות-נאה מאין כמוהן, וכל מה שהיא מראשה וחושבת נושם עמקות וחק. סגנונה הוא התגלות של נועם-ציליל וטוהר-צורה. אך מה שנוגע לחומר תאוריה, לסזוטיים שלה, אשר לעצמים לא-נדירות מות' לכנותם סזוטיים גרוועים, הרינו נמנע מלע הערה ומנית את הנושא הזה לשונאיה". סבורני, שקוראי יבין מעתה מפני מה אני מיטיב להבין את מבקרי המבקרים, ואני מצי מוכן, חלף הבנה הודית זאת לתת לקורא את רשימת המלים והשמות החסרים, לפי הסדר, והוא יוכל להכניסם לתוך הסדרים עם המקפים (מובן, אם לא הספיק בינתיים למלא את החסר לפי ראות עיניו) ואלו הם:

- "קווימה" — ז'ורז' סאנד — THEATRE FRANCAIS — דורואל — מסיה בחואלי — ז'ורז' סאנד — אשכנזי — צרפתים — צרפת — צרפתים — ז'ורז' סאנד — ויקטור הוגו — ז'ורז' סאנד — ז'ורז' סאנד — וכיוון שגיליתי טפחיים למה אכסה טפח? קווינרד היינה הוא ולא אחר הנהו "מין מבקר שכזה". אלא

הפרש על סוס עץ

(ראה שער)

שחמט הוא רציני ועמוק מלהיות סתם משחק. אך יש בו יותר מדי מן המשחק מכדי שיהיה ראוי להתעמקות. (מנדלסון)

מברלין עד קוריאה תססה, השבוע, המלחמה הקרה לאורך חזית המאבק שהקיף את כדור הארץ כולו. חיילים של בשרודם ניצו בו מול חיילים של בשרודם, מוכנים לטרוף איש את רעהו לפקודת מנהיגיהם, שתפסו את מקום המלכים של ימים עברו.

רק בחזית אחת נראתה, השבוע, קרן אור בוהקת. חזית זו לא עברה על פני שדות מופגזים. היא עברה על פני לוח קטן של עץ, מסומן במשבצות שחורות ולבנות. החיילים שניצבו משני עברי חזית זו היו גם הם עשויים מעץ.

קומץ של שחמטאים סובייטיים, מצביאי חזית זו, ארוזו את מזודותיהם. ממשלתם הודיעה שאמני שחמט אלה יופיעו, זו ה' פעם הראשונה אחרי שנים רבות, בכירת הארץ הריבה: ארצות הברית. על לוח ה' שחמט נפסקה המלחמה הקרה. במקומה יבוא מאבק חם, אך ייחודי בהחלט.

לפני 1500 שנה, בכל רחבי העולם יעקבו שחמטאים מתוחים אחרי כל תנועת יד של המשתתפים בתחרויות. בלונדון וב' שאנחיי, בבואנוס איירס ובשטוקהולם, ישבו מצביאי לוח העץ מרותקים למקלטי הרדיו. אחדים מהם ישבו בתל אביב, בירושלים וב' תיפה. הבולט ביניהם: גבר ירושלמי ממוש' קף, בעל שער אדמדם: משה צירניאק.

העדה הבינלאומית של לוחמי המשבצות היא חתיקה למדי. אם להאמין, לאגדה, הרי נולדה עוד לפני 1500 שנה. באותו זמן שלט נסיך ברהמי אדיר על ממלכה גדולה ממד' רחו של נהר הגנגס בהודו. הנסיך, שקבל מאביו ירושה עצומה, זנח עד מהרה את נתיניו, שכח כי אהבת העם אליו היתה ה' סוד לעצמת כתריו.

מתוך שכבות העם הבלתי מרוצה קם ברהמי שני, בשם סיסה, החליט לפקוח את עיני הנסיך, למנוע ממנו מלהמיט אסון על הממלכה. הוא התקין לו לוח בעל 64 מש' מצות, המציא משחק בו המלך, למרות היותו החשוב ביותר, הנו חסר כוח התקפה והגנה מבלי צורתם המכרעת של שאר הכלים, ש' כללו מכל צד שמונה חיילים, שני צריחים, שני פרשים, מלכה ומלך.

בחירה לא צנועה, הנסיך נוכח עד מהרה לדעת כי סיסה צדק, וכי הוא עצמו טעה בהערכת כוחו המופרז. הוא התעמק משך שבועות בתכסיסים השונים, הזמין את מורו לקרב, הבטיח לו, במקרה שיוכח, פרס לפי בחירתו החפשית. סיסה הסכים, מיד, בחר בעצמו את הפרס: גגיר חיסה אחד עבור המשבצת הראשונה, שניים עבור ה' שניה, ארבעה עבור השלישית וכן הלאה. הנסיך תמה לשמע הדברים, לעג לבחירה הצנועה, שיחק ונוצח.

כאשר החלו עבדי הנסיך, למנות את ה' גגיריים, נוכחו עד מהרה לדעת, כי סיסה זכה בכל מלאי החטה שעמד לרשות הממ' לכה.

אגדה ברהמינית זו היתה אחת ממאות האגדות שסיפרו על משחק השחמט. היו אלה אגדות סיניות, הודיות, פרסיות, שטענו כולן כי משחק המלכים הומצא בארצותיהן. למעשה אין איש יודע בודאות עד היום היכן שיחקו בשחמט לראשונה. הסברה המקוב' לת הוא, כי סין היתה מולדת המשחק, משם עבר להודו ולארצות המושלמות עד שהגיע לאירופה דרך ספרד. מאז הפך הלוח בן 64 המשבצות השחורות והלבנות ונושא את ה' כלים, למקור ששועשע למיליוני בני אדם ב' רחבי התבל, לפולחן שפקד על פנה נידחת על פני כדור הארץ.

מספר בן 30 ספרות. משחק השחמט הופיע לראשונה כמשחק הבא לשעשע ולברר, ללא כל מטרה מסוימת. אמו, כן, היה כוח, *

בסך הכל היו דרושים 615, 555, 709, 073, 744, 18,446 גרגורים, השווים ליבול החיטה משך עשר שנים.

** וזא "שחמט" כפי שכותבים רבים את המלה בעברית. גבר העלה: המלך (בפרסית: שח) מת.

ספק הוא אם היה מסוגל לעבור כל אותה כברת דרך ארוכה ומגיעת מבלי להכחד כאשר המשחקים בני זמנו. מה היה סודו של ה' משחק? הסוד היה פשוט. שחמט הוא קרב. חולשתו של האדם גם הוא — הקרב. האדם החל מחבב את המשחק, מצא בו כר נרחב להוכיח את כושר תחבולותיו, את חדות מוחו.

שחמט כבש את עולמו באפשרויותיו ה' רבות, שוחק בין כל החוגים, פילס את דר' כו לכל הגילים. כמו במוסיקה, צצו פה ושם כמה ילדי פלא שגילו תבונה והעזה מפלאיים, הכניעו את גדולי האמנים הישישיים, בעלי הנסיון ומגלי הפתיחות התאורתיות. ואולם אם היו תווי המוסיקה מוגבלים יחסית, הרי הלוח בן 64 המשבצות לא השאיר כל דרך ללמוד המשחק בכללו. כל מה שניתן היה ללמוד היו פתיחות המשחק וכמה סוגי ה' גנה שהונגו משך מאות שנים עלי ידי גורי לי האמנות. המשכו של המשחק הצריך כשרון רב, זכרון, תבונה. היה זה כמעט מגוחך לחשוב כי אדם מסוגל לחשב מהלכים רבים מראש, כי מספר האפשרויות של אחד בלבד, לארבעת המהלכים הראשונים הוא 584,000, 979, ולעשרת המהלכים הראשונים הוא מספר בן 30 ספרות. על בסיס זה היו גורי שים בליוני שנים כדי לעבור על האפשרויות, אפילו אם כל חושבי כדור הארץ היו משח' קים בלי הרף, משך כל היממה, מבלי לחזור פעמיים על אותו המהלך.

יהודים בראש. אפקים חדשים נפתחו למשחק המופלא לפני 500 שנה. כמה גאונים ספרדים ופורטוגלים החלו מגלים סתורות על פני הלוח השחור-לבן, שמו ללעג את השחקנים הפרימיטיביים המזרחיים. פרינסואה פילידור, מהנדס צרפתי בעל נכסים, היה ה' ראשון שגילה כי ללא שיטה מסוימת נידון המשחק לקרב מקרי בו היו המזל והשג' אות את הבסיס לנצחון. פילידור היה גאון, ליכד את כל כליו לגדוד מאוחד, הביס על נקלה את כל גדולי השחמטאים בדורו, הפך את המשחק לאמנות של ממש הכוללת ב' תוכה מתמטיקה והנדסה.

מאז "הומתו" מלכים רבים על גבי לוח השחמט. צרפתים כלבורדוניי, אנגלים כאנ'

מעולים, היו אלה ברובם יהודים שעלו מאר' צות אירופה, הביאו עמם את אסכולת ארצו' תיהם.

אחד מהם, אולי הגדול ביניהם, היה משה צירניאק. הגבר כבד-הגוף ואדום-השער ש' חק את משחקו הראשון בורשה, בירת פו' לניה, בהיותו בן עשר.

מאז נלחם באלפי קרבות נגד אלופי הדור. רכש נסיון רב עד שעלה על כל מתחריו בארץ, אם כי לא תמיד הצליח להכניעם.

צירניאק לא היה ילד-פלא, הוא עבר את כל השלבים המקובלים לעליה למרום ה' פסגה. החל ממלחמה על נקודה בתחרויות הנוער הפולניות, כניסה לדרגה שנייה בין הבוגרים, מאבקים חריפים באלופות הלאו' מית הפולנית.

אולם עוד בהיותו בן 20 היו לצירניאק שאיפות אחרות מאשר להיות שחמטאי. הוא לא בסוח ביותר בכשרונותיו עד כדי הונחה מוחלטת של עתידו, וכאשר סיים את חוק' למודיו בגמנסיה יצא לפריס, בירת צרפת, כדי להשתלם בחימיה.

במקום חימיה. בפריס מצא צירניאק כר נרחב לפעולה שחמטאית, פגש באלכסנדר אליויכין, רוסי לבן ועורך-דין במקצועו, ש' התגורר בצרפת והחזיק בתואר האלוף העו' 18 שנה. בחברת אלוף אליויכין ספג הסטודנט היהודי מנה גדושה של ידיעות והוא נוכח לדעת סופית כי למרות חלומותיו על עתונאות וחימיה, התאהב אהבה עזה בלוח השחמט. אולי היתה זו שאיפה ברוח הזמן. כי אליויכין לא התפרנס כלל ממקצועו. הנתע הכלים על גבי המשבצות השחורות-לב' בנות הכניסה לו סכומים עצומים פי כמה.

צירניאק היה מלא חוויות מביקורו בפריס. השחמט כבש אותו בסערות בוק. ועד מהרה נערמו חוברות וספרים לאין סוף על שולחנו, תפסו את מקום ספרי החימיה. כבן יחיד להוריו ואח לשלוש נערות גדולות ממנו, הביא צירניאק אכזבה להוריו שרצו לראות את בנו מושלם במקצועו, לא האמינו ב' עתיד הצפוי לו במשחק המלכים. אולם ציר' ניאק כבר היה עבד נרצע לפולחן הגדול, השחמט היה לחלק בלתי נפרד מחייו.

שחמט

פאול קרס ומשה צירניאק באולימפיאדת הדיסניק 1.000.000.000 ש"ח, כל האפשרויות

אותה תקופה פגש בשני שחמטאים יהו' דים מפולניה שעמדו, יותר מאוחר, להתפר' סם מאד. ניידורף, בן גילו של צירניאק, הפך תוך שנים ספורות לאלוף ארגנטינה ודרום אמריקה, נחשב בין גדולי האמנים בעולם ומנחם חבוייניק, ששינה את שמו לאורן, הפך לאלוף ישראל בשנים האחרו' נות.

שש פעמים אלוף. כאשר עלה ציר' ניאק ארצה בשנת 1934 מצא עוזבה משוחעת בשטח בו היו היהודים בולטים כמעט בכל ארצות העולם. הוא התיישב בירושלים, זכה על נקלה, שש פעמים, באלופות העיר.

בעיר השקטה מצא שעת כושר נוחה לכ' תיבה, וחלום ילדותו להיות עתונאי דחף או' תו לכתוב מאמרים על שחמט. לנתח פתי' חות ומשחקים.

דרסון וסטנון, אמריקאים כמורפי ורשבסקי ורוסים כאליויכין ובוטביניק ריתקו את ה' עולם במשחק המזהיר. היו אלה משחקים ש' נרשמו, כתווי מוסיקה, בספרי ההיסטוריה השחמטאית, נשארו כפסלי שיש לזדורת ה' הבאים.

אולם יותר מכל עם אחר תרם העם היהודי אלופים למכביר. עמנואל לאסקר, מיגואל גיי' דורף, עקיבא רובינשטיין, שמואל רשבסקי, דוד ברונושטיין היוו שרשרת ארוכה של אמנים מופלאים שצמחו דוקא מאותו עם ששנא מתמיד את הקרב אבל התבלט בצורה מכרעת במשחק המלכים.

לא ירד פלא. היה אפשר לצפות כי ישראל בתור ארץ מאוכלסת יהודים, תת' בלט גם היא בין אומות העולם. אולם עד מהרה נתברר שאם היו בארץ כמאה שחמטאים

צירניאק בעת משחק סימוזטני בגיל 10, משחק ראשון

בשנת 1935 נסע לאולימפיאדת השחמט בורשה כחבר הנבחרת הארצישראלית. היתה זו הזדמנות ראשונה לבחון את רמת השח' מת בארץ בהשוואה לרמתו בעולם. הקבוצה הצעירה נטלה את המקום ה-15 מבין 20 המדינות שהשתתפו בתחרות, השיגה השג' נאה: 42 אחוזים. כאשר חזרה המשלחת ארצה נערכה אליפות הארצית הראשונה. צירניאק לא הפסיד שום קרב, זכה באלופות בה השתתף גם זאב מכט, אלוף ליטא לשע' בר, שהגיע רק במקום השביעי.

במעט הפתעה. היתה זו התחלה של קרבות שנתיים מרתקים בין אמני הארץ. כוחות חדשים, רובם מאירופה, הגיעו כמעט בכל חודש, העלו את הרמה, השיבו רוח חודש במפרשי השחמט הארצישראלי.

באופק קרצה האולימפיאדה שעמדה להע' רך בבואנוס איירס, בירת ארגנטינה, אליה הוזמנה גם קבוצה מארץ ישראל. צירניאק זכה בתחרויות המבחן, יצא עם עוד חמשה שחמטאים, שביניהם הזדקר צבר אחד, יוסף קליינשטיין, לדרך הארוכה. כאשר הוציא, בתור ראש הקבוצה, את פתק ההגרלה, הבחין עליו את השם קובה, התחלחל. פרוש הדבר היה כי יהיה עליו לתחר נגד הלוח הקובני הראשון, ז'וסה (קאפה) קאפאקנקה, גדול השחמטאים בעולם ואחד מאדריכלי ה' משחק המודרני. קאפה היה אמנם או בשקר' עת הקריירה שלו אולם לנצחו היה בבחינת הישג רב.

צירניאק אור את תבונתו, שינן את כל מה שהספיק ללמוד משך 29 שנותיו, ובעיצומו של הקרב נתברר כי לצעיר הישראלי היה יתרון של רגלי לעומת הענק הקובני. העיר' תונים רעשו, פרשנים ניבאו להפתעה, אולם משתוכרזה הפסקה התכנס קאפה בתוך סגור, ניתח את עמדתו בתבורת אליויכין, מצא דרך לסיים את המשחק בתיקו. היתה זו עבודת' נמלים וחישוב מראש של 16 מסעים. במשחק שני ניצח קאפה את צירניאק שהיה יותר מדי נרגש מהצלחתו הראשונה, ואחר נוצח גם, לאחר יתרון קל, על ידי אליויכין.

אותה שעה, בפינה אחרת באולם המרווח, חולל יוסף פורת, שחמטאי שני של הנב' חרת הארצישראלית, הפתעה שהדיה לא פנו עד היום. הוא אילץ את פאול קרס, האסטוני המהולל, להכנע.

הנבחרת הצעירה נחלה נצחון מפתיע ומקום תשיעי בין 27 מדינות.

מורה ב-60 מועדונים. אולם ההצל' חה נבלעה בתוך רעש אחר שהדהד במרחק כמה אלפי קילומטרים מבואנוס איירס הש' קטה. היטלר צעד את צעדו הראשון על אד' מת פולניה. המלחמה הגדולה החלה.

ניידורף, ידיד נעוריו של צירניאק, שכנע אותו להישאר בארגנטינה. הוא הסכים; נפרד (המשך בעמוד 14)

* חישוב ארוך כזה עלול, בשעת המשחק, לגזול זמן רב, דבר שיכול להכריע את ה' קרב בשל איבוד זמן. כידוע מציניים שני עשונים את הזמן ששוחק כל צד. בדרך כלל חייב שחקן אחד להלך 40 מטעים בשעתיים.

מתברר בלהתראות בקרוב. אך הגורל רצה אחרת. צירניאק חזר ארצה רק כעבור עשר שנים, כשמהאורו נסיון רב ומשחקים יתר נע משך שעות סביב שולחנות, במשך מרתקים למכביר.

חייו בארגונינו היו פרשה נפרדת בחייו. צירניאק למד עד מהרה השפה הספרדית, שיחק כ-50 חמרות גדולות בשם "פלשתניה", השתתף בתחרות אחת בלבד בשם ארגונינו.

עד לשנת 1949, השנה בה זכה למקום השלישי באליפות הלאומית, עסק צירניאק בכתיבה, ערך ירחון שחמתי ושימש כמורה באחד מ-60 המועדונים המפוראים בבירה הארגנטינית. ארצו של פירון הודתה לו עבור פעילותו העניקה לו תמיכה כספית כפרס.

מסע נועז. כאשר גברו געגועיו של צירניאק לישראל, ממנה קבל מנה שבועית קבועה של מכתבי ידידים, ארוז את מוזוודי חיו מלאות ספרי השחמט, עלה על אוניה שהביאה אותו לאיטליה. שם גבר בו יצר המשחק. הוא החליט להשתתף בטורניר בינלאומי של אמנים עולמיים. למרבה ההפתעה זכה במקום ראשון, גרם לשמחה גדולה בין חבריו בארץ.

צירניאק, שחולשתו העיקרית היתה מאו ומתמיד אייביבותו, ניצל את צורתו הטובה, זכה גם בוינה בטורניר שני. שובו ארצה, אחר עשר שנים, שינה ב" הרבה את התמונה הקודרת של השחמט הישראלי, לא רק ששם שהיה בעצמו שחקן מעולה. פעמיים הוכיח חולשה מפתיעה דו" קא בתל-אביב. אולם הוא היה יותר משח" קן גרידא, כי היה היחיד בין אלופי הארץ שהקדיש את כל זמנו למשחק המלכים, פרנס את עצמו ממנו. שלא כשאר חבריו, אורן, אלוני, מדלבראום, שעסקו בעבודות פרטיות והקדישו רק את זמנם הפנוי לשחמט, פתח צירניאק במסע נועז שמטרתו חיתה להחזיר את המשחק אל כל פנה בארץ.

אי-שם בארץ. יותר מכל היתה שאיפתו של צירניאק לחדד את מוחו של הנוער הישראלי על-ידי משחק השחמט. הוא לא התאכזב כאשר פסע את פסיעותיו הראשוניות בעבודתו החדשה במשרד החינוך והתרבות שזאת היתה מטרתה. "הילדים האלה יודעים את תורת הפתיחות על בוריין", העיר צירניאק באחד ממשחקי הסימולטן שנתן בבתי-הספר.

תפקידו הוא קשה, אך לא חסר-עניין. נסיעות בכל רחבי הארץ, ארגון מועדוני נוער וייסוד תאי שחמט בבתי-הספר, אמנם הוגיעו אותו לא מעט אך נתנו לו, מאידך, ספוק רב.

כמעט מן הנמנע למצוא את צירניאק בדי-רתו ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים. הוא נמצא אי-שם בארץ, היא התשובה הנצחית. אין זאת הגזמה שאמו הישישה אינה יודעת היכן עובד בנה. לפעמים נותן צירניאק שיעור בתא שחמט באחד מבתי-הספר בתל-אביב, אחר נע משך שעות סביב שולחנות, במשחק סימולטני מיגע עם 80 נערים.

להזדמנויות מיוחדות: עץ אגוז. צירניאק היה, ללא ערעור, לממחה מס. 1 בתורת השחמט בארץ, ולמרות שלא הצטיין במשחקיו האחרונים, נבחר לייצג את ישראל בלוח הראשון באולימפיאדת הלסינגי קי. היתה זו החלטה אחראית מצד חבריו, ביניהם אלוף הארץ אורן. הם ידעו שלמרות הפסדיו היה לצירניאק יתרון עצום אחד — הנסיון הבינלאומי.

ואכן, באחד ממשחקיו החזקים ביותר, ש" ארך יותר מ-90 מסעים ונמשך שלשה ימים בהפסקות, גבר על הלוח הראשון של ברית המועצות, פאול קרס. קשה היה לתאר שחמטאי ישראל אחר מהזיק מעמד מול תחבולותיו ולחצו הפסיכולוגי של הענק הרוסי. צירניאק שהוא כיום בן 43, עדיין רחוק את מקום המשפתה ממלאים בחייו חיל, צריח, פרש או מלכה עשויים מעץ פשוט. בהזדמנויות מכובדות במיוחד הם עשויים מעץ אגוז, המשובח יותר.

פרשת מיזאן

(המחשך מעמוד 6)

„בוא נחפש את הילדה“

כאשר נפגשתי עם היועץ המשפטי וקציני המשטרה, טען הקצין הופשטר שהמשטרה סרקה בתי-הרושת ומלאכה רבים, ולא מצאה מפתח בעל סימנים כאלה בשום מקום, חוץ מאשר בחברת אלקו. מפני כבוד המעמד לא רציתי לומר להם כי טענות נראית לי, במח" לה מכבודם, אוילית — בפרט שלי, כבעל-מלאכה לשעבר, ידוע היטב שסימון בשלר" שה חריצים הוא מסורת עתיקה של רוב בע" לי-מלאכה בכליהם השונים. עובדה היא כי בבית-המלאכה סמוך, השייך לחברת כנף, ה" ציגו בפני שני מפתחות שוויים ועליהם שוב שלושה חריצים שנחרטו על-ידי אחד ה" עובדים. אם מותר היה לחשוך בכל בעל כלי בן שלושה חריצים כרוצחה של הילדה רחל לוי, אפשר היה בקלות למלא קסרקטין שלם של משטרת ישראל בחשודים כאלה.

עכשיו, לטענה המכריעה של המשטרה ש" ויקטור מיזאן הדריך, בעצמו, מדעתו ומהכ" רתו, את החוקרים בדיוק לאותם המקומות בהם התרחשו השלבים השונים של החטיפה והרצח. טענות אלה אינן מעידות על אשמת מיזאן; הן עלולות להיות עניין של חקירה נגד המשטרה עצמה.

הקצין הופשטר הודיעני כי הוא נתן ל" ד"ר ויניק ללכת לפניו, כך שהרופא יוכל להיווכח שויקטור מיזאן פעל על דעת עצמו בלבד, ללא הדרכה מכל צד שהוא. אינני יכול שלא לשאול את עצמי אם הקצין הופשטר לא ידע לפני "הטיול" הזה שד"ר ויניק יובל על ידי ויקטור מיזאן למקום הנכון, ואם לא היה כל העניין מבוים מראש.

כאן שוב עמדה לי התפכחותו של ויקטור מיזאן מחלומו הכבד. באמצעות אשתו נינה, שביקרה אצלו בשלב השני של החלטה, בשני ביקוריו המשותפים אצלו, טען ויקטור מי" זאן, שהוא הלך למקומות הללו "הרבה פע" מיים". בפעם השניה אף סיפר. "הלכנו הר" בה פעמים וכל פעם אמרו לי: בוא, נצא לחפש את הילדה."

אפילו נינה מיזאן רצח את הילדה, הרי הרופאים עצמם טוענים שעשה זאת בהיסח הדעת, בהיותו מטורף לחלוטין. האמנם יכול היה איתן מטורף להכיר כה יפה וכה מהר כל אותם המקומות בהם ביצע את פשעו ה" ממטורף, בחשכה ובחשך?

דבר אמת וצדק

מתוך כל מה ששמעתי ובררתי, מצטיירת בפני תמונה של מה שיכול היה לקרות ב" אותה הצטלבות כבישים, בקרבת מקום הרצח: מכונית משטרה הגיעה למקום, ממנה יצאו ארבעה גברים לבושים כהלכה וחסונים כדבעי, וביניהם הוליכו אדם צעיר, עלוב-מראה ו" תשוש-כוח, ללא כסות ראש, אל עבר מקום הפשע. שם נעלמו וכעבור שעתיים הופיעו שוב. במקום זה לא היה לברוש העלוב עוד כוח לעמוד ולחכות עד כניסתו למכונית; הוא צנח ארצה מרוב עייפות.

בוה מסתיים ומסתכם דברו של וקטור מי" זאן, דבר האמת והצדק. ברם רצוני להדגיש היטב שכל הדברים הללו אינם אלא ביטויים בהם בקשתי להציג חלקים שונים של האמת הגדולה. אולם אני כשלעצמי איני משתתת אמת זו על חלקים אלה או אחרים, על הוכ" חות או עריות — אני משוכנע בתוך חוכי שויקטור מיזאן לא רצח את הילדה רחל לוי.

אמת זו מקודשת לבלי ובנפשי ואני נשבע עליה באלהים ואדם שכך היא ולא אחרת. על כך, בשם כל הקדוש לנו, בשם חייהם של כל הילדים היקרים כולנו, אני נשבע ומכ" ריו: ויקטור מיזאן חף מפשע. הרוצח האמרי תי מהלך חפשי ומאיים יומם ולילה על ילדיו וילדותיו. והפעם אין הוא חושש מפני המש" טרה: זו הטילה את ההאשמה הנוראה על נפש אומללה וחולה שמעולם לא פגעה בי" איש, מעולם לא פשעה בילד או בילדה וה" מבקשת רק למצוא תיקון לעצמה ולחזור ל" חיים אנושיים עם בני משפחתה.

על השלטונות חובה חמורה לגול מעל ראשו של ויקטור מיזאן את ההאשמה הכבדה, להחזיר אותו למעמד של חולה כשאר החולים לדאוג להבראתו השלמה — ולצאת מיד ל" פעולה לגלות את הרוצח האמיתי של הילדה רחל לוי.

בית הבובות

מאת ק. צטניק. במהדורה חדשה

מתוך הביקורת:

אין כספר הזה לטוהר ולסיהור — ספר קדוש. [ג. שופמן]

ק. צטניק הוא אמר-אשף, עינו רואה במחשכי תהום ולשונו הופכת אל-מצער ליללת סופות בראשית.

בקראי את הספר יכולתי להבין מחדש את אשר התרחש אחי באותן השנים. כי אין כאן כתיבה רגילה. לפנינו ציור פני דברים שהגנו רואים אותם שוב נגד עינינו; יש כאן תיאור של קולות שהגנו שומעים אותם באוזנינו, ותחושה נפשית שאנו חשים אותה שוב בכל אברינו ועצבינו.

עירטול עד לאימה והתכנסות עד בלימה; תואמות מוכנים לבלוע תבל ואמיתות מנוסחות בתרפיות עד אין מפלט... כח עצום נדרש כדי לקרוא את הספר — ואיזה כח נדרש כדי לכתבו? [גליונות]

בהוצאת דביר

318 עמודים בכריכה נאה : 2.100 ל"י.

התכוננו לבחינת הבגרות - כביתך

הנהלת המכון מתכבדת להכריז בזה על פתיחתו של הקורס היסודי המכין לקראת בחינות הבגרות לאכסטרנים, הנערכות מטעם מחלקת החינוך בישראל.

הקורס החדש מהווה אמצעי מעולה לשואף להשלים את השכלתו התיכונית והכללית ומתאים בעיקר לנוער עובד ולכל אשר נבצר ממנו להמשיך בלימודיו בבתי ספר רגילים.

החל מעתה מתחילה הרשמתם של תלמידים לקורס החדש. פנה בהקדם לקבלת פרטים ותכנית הלימודים, וציין את דרישותך המיוחדות.

המכון העברי להוראה והשכלה בירושלים המכונים הכריטיים להנדסה ולמדעי המסחר רח' בני-הודיה, 2 ת. ד. 1259 ירושלים שד' רוטשילד 15 ת"א רח' הבנקים 5 חיפה

נ. ב. נא לשלוח לי חנימ, פרטים ותכניות לקורס המכין לקראת בחינת הבגרות. שם..... כתובת.....

בית ספר טכני של היל האויר (עם פנימיה)

מתקבלים נערים בני 16-17 שנה למקצועות תעופתיים טכניים

פרטים בלשכות הניוס

היי דרומה לסדרום

זו הסיסמא — ואלפים נוהרים דרומה ופניהם לסדרום.

אך זכור! בערבה לוחטת השמש ויוקדת — ואין עורך רגיל בכך. אתה עולד לשוב מהטיול עם "מו" כרת" בלתי נעימה, צריבת שמש מכאיבה.

תוכל למנוע זאת אם תמרח פניך וידיך במשחת "ולוטה" שק "שמן" המונעת צריבת שמש.

המשוטט, ב"ולוטה" הצטייד

אשראי לקניות בלי רבית כל אשר לבך חפץ

ארגון לאשראי בע"מ תל-אביב, רחוב הס 4

הקץ ליתושים באמצעות פורטור

החשמלי (באחריות) 4.800 ל"י

פול פוטו

תל-אביב, רחוב אלנבי 107, פינת שד' רוטשילד ירושלים, בית מרקחת העמודים.

סרטים

צחוק ואהדה

למד בני אינו סרטם הראשון של זוג הקומיקאים דין מרטין וג'רי לואיס שהגיע לישראל, אולם הוא, ללא ספק, הראשון שבו נתגלה לואיס כשחקן אופי מוכשר ביותר ומצדיק לחלוטין את כל התאמת שותלו בו אלה שהכריזו עליו כי הוא אחד הבחנים הגדולים של הבד. אשר למרטין — הופעתו בסרט הולמת את כשרונו: הוא קצרה מאד פרט לתמונה אחת, בה הוא מאלף את הצרפה להאזין ללחן מטופש, איננו מפריע ב' הרבה.

סיפור המעשה בלמד בני נסוב על זוג ספורטאים לשעבר: שחקן כדורגל (אדי מייהוף) ושחינית (רות האסי), שניהם בעלי גוף ושירים המביאים לעולם בן חלוש, מלא הסביבים, חולה מדומה, מין יצור מוזר: גבוה וצנום, בעל קול ילדותי, קצרי ראי ונוטה לחליים (ג'רי לואיס). כיצד הופך הנער, למרות הוריו, לזכר — זאת מספר בסרט, הכתוב והמבויים בכשרון. לואיס עצמו, בתפקיד המרכזי, מצליח לא רק להפיק צחוק כמעט ללא אקרובטיקה; הוא אף מעורר רחמים ואהדה. למד בני הוא אחת הקומדיות המשובחות שהגיעו מהולנד בוד בחדשים האחרונים.

דמיון באולפן

שנעון הלב מתבסס על ההנחה הלא-שיג' עוגית שהקהל משוגע לשטויות רומנטיות. זהו מעשה בצעירה אנגליה (מרגרט ליקווד) המתעוררת ושלחור זמן נפקחות עיניה. בינתיים עוברים החיים על פניה: היא גישאת, עוזבת את בעלה, נכנסת למנזר, יוצאת מן המנזר, חוזרת אל בעלה. ככל זה מתרחש בעולם של אי-מצויאות מוחלטת, אישם בפנינת אחד מאולפניו של מר ג'י. ארתור רנק.

דיאלקטיקה של מחרטה

לקראת האושר צועדים, לפי סרט זה, צעירי ברית-המועצות הלומדים מלאכות שר-נות בבתי-ספר מקצועיים. בין הצועדים: מ' רוסייה ופשה, נער ונערה המבלים את זמנם (א) בהתחרות סטאקאובית בין כיתותיהם ה' (שונות. ב) ויכוחים על שיטת העבודה. ג) נשפים וספורט.

הסרט מספר כיצד מרוסיה, שרצתה לת-פוש מרובה ולזכות בתחרות בכל מחיר, שיברה את אחת המחרטות, הושאה בשל כך לשנה נוספת בבית-הספר, נאלצה לחכות חודשים מספר עד שזכתה להתקבל כפועלת מן המניין בבית-החרושה. כל זה עשוי לברר ביחוד את אלה המת-עניינים בגינונים הדקים של דיאלקטיקה של מחרטות ומקדחי מתכת. לאחרים יראה ה' מתח (האם מרוסיה תצליח להוציא מן המח-רטה פיסטון מושלם או לא תצליח), קצת לא מותח, והבעיות האנושיות של המחרטה קצת חזרות לא רק בהשוואה להמלט אלא אפילו בהשוואה לסרט הוליבודי זול, כמו הרט מתחיל מפרוטה.

זהירות, קרבות!

הסנימה הנורית בקוריאה הביאה מוות למיון סינים שניסו להסתער על האמ-ריקאים בכיורנים, ותהילה לגדוד הראשון של חיל הנחיתה האמריקאי, שבלם את גלי ההתקפה הראשונים. כך על-כף-פנים בסרט.

זהו מעשה בסרן מילואים (ריצ'רד קארל-סון) הנקרא לשרות בקוריאה, משתדל לשמור על עצמו ככל האפשר — הוא בעל משפחה עכשיו. זהירות זו אינה מוצאת חן בעיני מפקד הגדוד (פראנק לאבג'וי שהוא נוחת אמתי, דואגרופי ועשוי לבלי חת), אט אט חודרת לראש הסרן ההכרה שאין מנצחים אם אין מסתכנים. הוא מסתכן — ומנצח, כלומר נסוג בהצלחה.

זה מסבר לא נראה בסרטים טבח כזה — סינים נופלים כזבובים ואמריקאים אחוים גם כן. הצילומים — מהם לקוחים מיומנים — משווים לכל גוון עובדתי.

טניס

אולי ישנה המול

גבר מגושם, מריכיב משקפי שמש כהות, חייך חיוך רחב אל הקהל הרב, החוה קידה לשמע מחיאות הכפיים הסוערות. הוא נסל כמה מחבטים, בחר את הטוב ביותר וקרץ קריצה חביבה לעבר אשה צעירה שישבה בשורה הראשונה. יארוסלב דרובני (35), הי ציכי שערק לפני שנים מספר מארצו וקיבל נתינות מצרית, עלה על המגרש המרכזי של וימבלדון. כאילו דרך על מרצפות ביתו.

ככל תולדותיו של הספורט הלבן לא היה טניסאי בי-שמול כדרובני. פעמים רבות פי-לס את דרכו לגמר, אולם מעולם לא זכה לתואר הנכסף של אלוף וימבלדון. השנה, לאחר שאלופי הטניס האוסטרלים עברו ל-מקצועיות, ניבאו פרשני הספורט בעולם כי סוף סוף הגיע תורו של דרובני. גם הציכי כבד-המשקל ומהיר-התנועה היה בטוח בכך. הוא הוכיח כושר נהדר בתחרויות, ניצח, לאחר קרב מרתק, את האמריקאי פאטי הי-פנוריט ולא נותר לו אלא להפגש, בחצי-הגמר, עם הטניסאי השבדי קורט נילסון. אולם המול הרע רדף אחרי דרובני גם ה-שנה, חבט בו בעצמה בצורת נקיעת קרסול שהשאירה אותו חצי-נכה מול השבדי הצעיר והרענן.

כאשר נטש דרובני המיואש, לאחר הפסדו, את המגרש המדווש, המטירו עליו כמה עתונאים שאלות מטרידות. השיבה במקומו אשתו, האנגליה הצעירה, לה גישא החודש: "בשנה הבאה יהיה כבר בעלי נתין בריטי ולא נתין מצרי. אולי ישנה או המול".

איצטיוני הטניס שבבריטניה, המפור-טמים בעולם, בהם נערכים מדי שנה קרבות עזים לאליפות העולם הבליירשמית ל-י-חידים.

ראיון איוחף

עם שמואל צינוביץ, חבר הועדה הארצית לאגרוף ומנהל הנבחרת הלאומית שתפגשם נבחרת יוגוסלביה בתל-אביב.

ריך את הקהל לפני כל תחרות ותחרות עד אשר החוקים יושרו בו היטב.

נחזור לתחרות עם יוגוסלביה, מר צינוביץ, כיצד אתה מכין את הנבחרת?

ריכזתי 35 צעירים לסגל המורחב ממנו נפשה כשליש והנותרים יהיו את הנבחרת שתתחר בעשרה משקלים ובשלוש תחרו-יות נפרדות. המתאגפים מתאמנים כעת שלוש פעמים בשבוע ועוברים "שפשוף" רציני.

היכן תערכנה התחרויות? הפעם בחרנו באפתעה. שלוש התחרו-ריות תתקיימנה תחת כיפת השמים על מגרש הכדורגל המדווש והמואר ב'פו, בו יוכלו 10 אלפים צופים לחזות בהן. מזה הם הסכויים במפגש עם יוגוסלביה?

אנו מסוגלים להעמיד עשרה מתאגר-פים בעשרת המשקלים השונים שאינם נופלים ברמתם מקבוצות אירופיות ר' בות. יוגוסלביה שתפסה השנה את המ' קנם העשירי בין 18 הארצות שהשתתפו באליפות אירופה בחרשה, היא קבוצה חזקה, לפחות לגבינו. אני משוכנע, מאי-דך, כי הקרב לא יהיה תוצדדי.

לאן זורמים רווחים מהתחרו-יות? לקופת הועדה. אך לאחר ניכוי המסים הכבדים לא נותר בה הרבה. הצריכה עו-לה, לצערי, על הכסף שבקופתנו.

מר צינוביץ, הרישה לי לשאול אותך שאלה עדינה. האם אינך חושב שמתאגרף הפופג מספר כה רב של מכות בקריירה שלו, ידרוש אי-פעם להשתתף בהכ-נסות?

הועדה נוגדת את המקצועיות. היו כמה נסיונות כאלה בעבר. הם נכשלו, הן מ' חוסר תמיכת הציבור והן מחוסר מתאג-רים בעל רמה גבוהה מאד הדרושים לאגרוף מקצועי.

נוק-אאוט כפי שקרה בשבוע שעבר ב"זירהטרון" ברמת-גן.

במקרה הייתי אחד מחברי בית-הדין של ועדת האיגרוף הארצית שהענישה קשה את האשמים. אומנם טעה השופט, אולם היתה זו משום ברבריות להתקיפו.

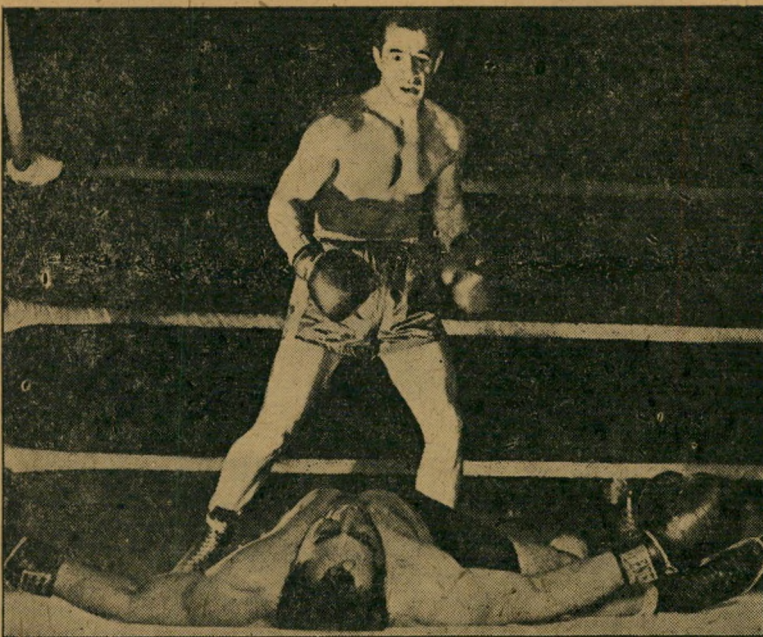

שמואל צינוביץ מענק למתאגרף אברהם בן-חיים את גביע המתאגרף לשנת 1953.

הקהל השתתף בתגרה, כיצד תסביר את התופעה הזו?

בארצות בהן האגרוף מפותח — מ' מושמע גם הקהל. הוא יודע את החוקים על בוריים. לקהל בארץ לא נהירים, ל' צערי, החוקים והוא מתפרץ כל אימת ש' הוכרזה התוצאה ומגיב בצורה בלתי-הוגנת כאילו הוא ולא השופטים, היה הפוסק.

כיצד תבטיח שזא תשנינה התפרעויות כאנה בעתיד? שוטרים לא יועילו הרבה. הדרך היחי-דה היא ההסברה והועדה מתעתדת להד-

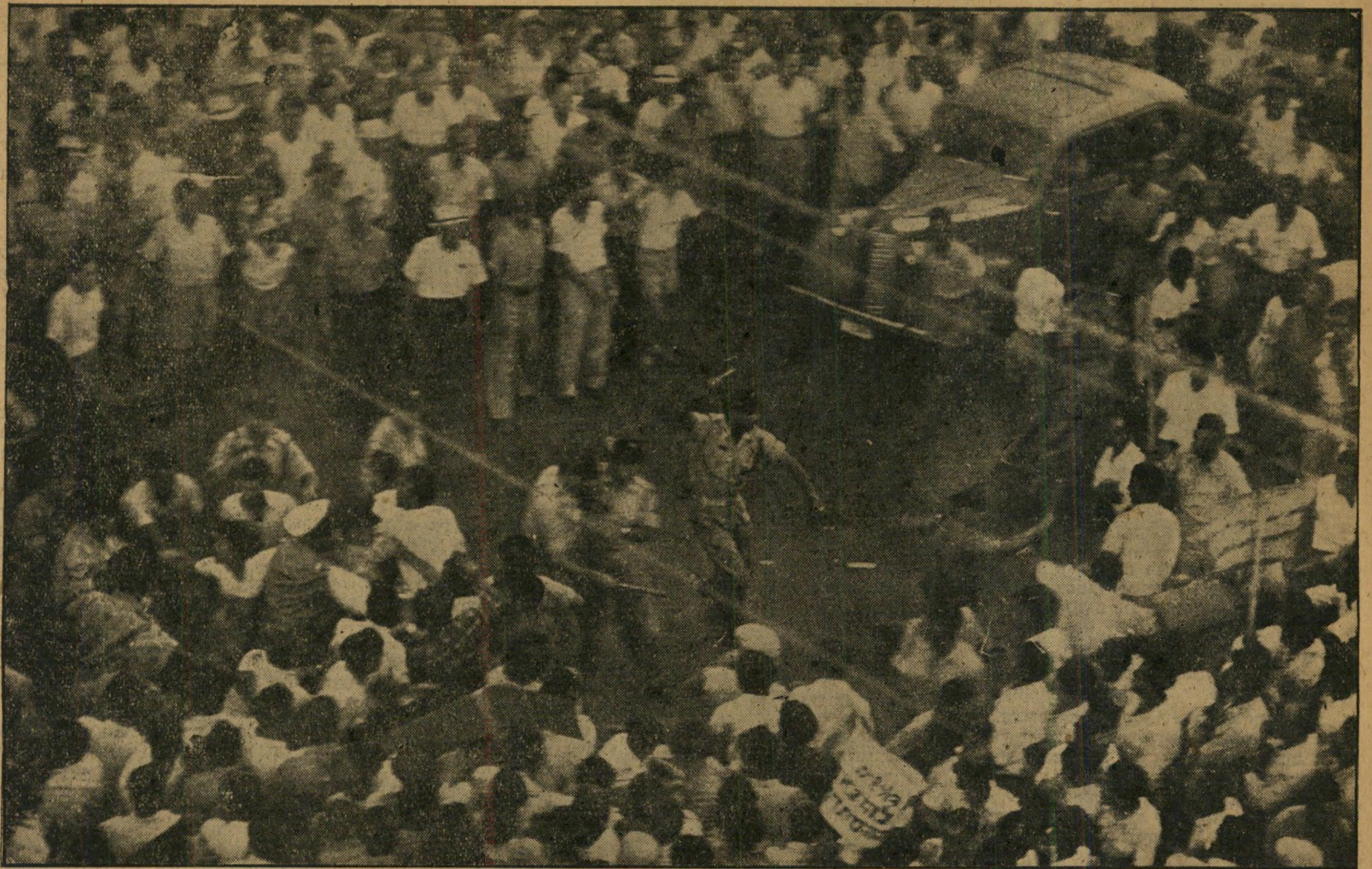
קרב יותר טוב מכיום. קורה ותמונות נראות יותר מדי טובות מלהיות אמיתיות. אד, החודש, כאשר השכיב רוקי גרשייאנו, לשעבר אלוף העולם במשקל בינוני, את המתאגרף הקנדי ג'יני נקרו במונטריאל, הניצח הצלם תמונה זו הדומה יותר לביים הוליבודי מאשר קרב ממם.

אופנועים

חול תחת הגלגלים

לפני למעלה מ-20 שנה ירד אבל כבד על חובבי ספורט האופנועים בתל-אביב. אפרים טנבוים-ארזי, צעיר (25), שחרחר ואמיץ, חשמלאי במקצועו ורוכב אופנוע נועז, הת-פחם על אחד העמודים ברחוב אלנבי, צנח ארצה ללא רוח חיים.

אפרים לא היה צעיר בעל עודף-מרץ ש' דהר ללא הבחנה ברחובות העיר. הוא היה ספורטאי וכספורטאי ניצל את אופנועו ל' טיולים, תחרויות והופעות נועזות. הוא טייל

מה קרה בתמונה זו ?

אתה קראת את הידיעה בעיתון היומי. לכאורה היא מספרת את הכל: הפגנת פועלים פזורה בתל-אביב על-ידי המשטרה.

חכה רגע - האם זה באמת הכל ?

התמונה היא מטושטשת. אם תחשוב רגע, תבין כי גם הידיעה הקצרה מטושטשת כמות. היא מראה לך קווים כלליים. אך אין היא מגלה לך את פרטי התמונה.

נרמה לך שאתה יודע את הכל: 3500 מפגינים, פועלים מובטלים, דרשו עבודה. יזמו את ההפגנה מק"י וסיעת השמאל. המשטרה פיזרה אותה בכוח.

אולם - האם זה הכל ?

ידיעה קטנה זו קשורה באדפי חוטים לאדפי ידיעות קטנות אחרות. חוטים אלה נסתרים - אולם בלעדיהם אין משמעות לתמונה.

מדוע מובטלים פועלים אלה? מדוע לא סופקה להם עבודה? האם זה רק פרי מקרה עיוור, או שהיתה כאן מדיניות מכוונת של הממשלה? כיצד החליטה הממשלה? מה היו שיקוליה? מה טוענות לעומתה מפלגות האופוזיציה? מה תפקידו של ברום מק-דניאל ושל הממשלה האמריקאית בפרשה זו? במה קשורה הפגנה זו להפגנות שנערכו באותה שעה בדיוק במילאנו, בפאריס, בכין?

העתון היומי שלך אינו חייב - ואינו יכול - להשיב על כל השאלות האלה. תפקידו לתת לך את ההתפתחות היומית.

אולם, "העולם הזה" נותן לך את התמונה השלמה

מערכתנו בנויה במיוחד כדי לאסוף את אדפי העובדות, לחבר אותן לתמונה שלמה, ולתמצת תמונה זו בספור קצר, מעניין וחי - שימסור לך את כל הקווים.

ככל שתגדל תפוצת העיתון, כן ירכבו האמצעים שיעמדו לרשות המערכת כדי לשפר את שירותיה, להביא לפניך עובדות רבות יותר על נושאים רבים יותר ממקומות רבים יותר.

וזו הצעת "העולם הזה" אליך:

• חתום על העתון

אתה תקבל אותו בביתך, ביום הופעתו, מבלי שתצטרך להטריח את עצמך ביום חמסין או ביום גשם. אם תשלם את דמי החתימה - 11.000 ל"י - לשנה אחת מראש, תחסוך את מחירם של שני גליונות. המערכת גם תיתן לך את הפרס המיוחד - איגרת של מפעל הפיס, העלולה לזכות אותך בפרס הגדול.

אתה יכול לתת גם לחצי שנה. דמי החתימה - 5.500 ל"י - כוללים גם הם הנחה. תהנה מכל הזכויות והשירותים, פרט לאיגרת הפיס.

• החתם את חבריך!

בדרך זו לא זה בלבד שתשרת את העתון שרות מועיל, אלא תוכל גם לעזור לעצמך. אם תביא להעולם הזה 10 מגויים שנתיים חדשים, ותשלח את דמי החתימה שלהם תזכה בפרס של 12 ל"י במזומנים, ואילו כל אחד מן המגויים יקבל את איגרת הפיס המובטחת.

אתה יכול גם להחתים 10 מגויים חצי-שנתיים, ואז תזכה בפרס של 6 ל"י.

אם תביא להעולם הזה 5 מגויים שנתיים חדשים, ותשלח את דמי החתימה שלהם, תזכה בפרס של 5 ל"י, נוסף על איגרות הפיס לחותמים. אם תביא 5 מגויים חצי-שנתיים, תזכה בפרס של 2.500 ל"י.

שלח את רשימת המגויים החדשים באותיות ברורות, צרף המחאת דואר או צ'ק. אנחנו נשלח את הפרס אליך - ואת האיגרות והעיתון לכתובת המבוקשת.

לכבוד מערכת "העולם הזה", ת. ד. 136, תל-אביב.

נא לצרף את שמי / את השם המסומן להלן לרשימת המגויים שלכם לקופה של שנה / חצי שנה, החל מיום 1.8.53. את העתון נא לשלוח לפי הכתובת:

אני מצרף צ'ק / המחאת דואר על-טו 11,000 ל"י / 5.500 ל"י

חתימה